

Rapport 2026:1

Hur (o)lika tycker män och kvinnor?
Könsskillnader i politiska åsikter över tid

Emma Olsson

Valforskningsprogrammet

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

2026.02.10

www.gu.se/valforskningsprogrammet

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Valforskningsprogrammets rapportserie

Sedan 1950-talet genomför Valforskningsprogrammet empiriska undersökningar om den svenska demokratins tillstånd och utveckling. Rapportserien är vår viktigaste publikationskanal för att bidra till samhällets kunskapsförsörjning på demokratiområdet. Målsättningen är att sprida fakta och forskningsresultat som rör val och väljarbeteende till en bred publik av forskare, studenter, journalister, politiker och allmänhet.

The SNES Program Report Series

Since the 1950s, Swedish National Election Studies Program conducts empirical research on the condition and development of the Swedish democracy. The Report Series is one of our main publication outlets. The aim is to publish facts and research results about elections and voting behavior to a broad audience of researchers, students, journalists, politicians and the public.

Citering:

Olsson, Emma (2026). Hur (o)lika tycker män och kvinnor? Könsskillnader i politiska åsikter över tid. Valforskningsprogrammets rapportserie 2026:1. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.

Redaktör för rapportserien:

Maria Solevid

Hur (o)lika tycker män och kvinnor? Könsskillnader i politiska åsikter över tid

EMMA OLSSON
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

Sammanfattning

Utvecklingen av könsskillnader i politiska åsikter beskrivs ofta som en övergång från ett traditionellt till ett modernt könsgap. Medan kvinnor historiskt sett tenderade att vara mer högerorienterade och värdekonservera än män, visar dagens mönster att kvinnor i genomsnitt står längre till vänster och intar mer liberala värderingar. Trots att könsgapet alltså inte är ett nytt fenomen är det i dag större än någonsin, med rekordstora könsskillnader i partival i riksdagsvalet 2022. Mot denna bakgrund analyserar rapporten hur könsskillnader i politiska åsikter har utvecklats över tid, med fokus på skillnader mellan mäns och kvinnors inställningar i politiska sak- och värderingsfrågor. Rapporten jämför även utvecklingen bland unga personer med den övriga befolkningen, då köns polariseringen i dag är som störst i den yngsta väljargruppen. Resultaten visar att både könsgapets riktning och storlek är mer rörliga i enskilda politiska åsikter än i bredare indikatorer på politisk orientering. Genom att analysera könsgapet på en mer detaljerad åsiktsnivå bidrar rapporten till en fördjupad förståelse av dess underliggande konfliktlinjer och variation över tid och mellan generationer.

Summary

The development of gender differences in political attitudes is often described as a transition from a traditional to a modern gender gap. Whereas women historically tended to be more right-leaning and value-conservative than men, contemporary patterns show that women on average position themselves further to the left and hold more liberal values. Although the gender gap is far from a new phenomenon, it has reached unprecedented levels, with record-high gender differences in party choice in the 2022 Swedish general election. Against this backdrop, the report analyses how gender differences in political attitudes have evolved over time, focusing on differences between men's and women's positions on political issues and value-based questions. The report also compares the development among young people with that in the rest of the population, as gender polarization is currently most pronounced among the youngest group of voters. The results show that both the direction and magnitude of the gender gap are more fluid across individual political attitudes than across broader indicators of political orientation. By analyzing the gender gap at a more fine-grained attitudinal level, the report contributes to a deeper understanding of its underlying cleavages and variation over time and across generations.

Inledning

I riksdagsvalet 2022 uppmätte Valforskningsprogrammet de största könsskillnaderna i partival sedan undersökningarna inleddes. Även om den genomsnittliga skillnaden per parti endast var något större än vid tidigare val, utmärker sig 2022 framför allt genom de anmärkningsvärt stora skillnaderna mellan blocken som helhet. Det rödgröna blocket – S, MP, V och C – hade en övervikt av kvinnliga väljare, medan de partier som senare kom att ingå i Tidöavtalet – M, L, KD och SD – var överrepresenterade bland män. Tydliga könsskillnader framträder även i andra indikatorer som rör politikens innehåll, såsom ideologisk positionering, politiska värderingar, prioriteringar och åsikter i sakfrågor (för en översikt, se Ahlbom & Karlsson, 2023). Det övergripande mönstret ligger i linje med det så kallade *moderna könsgapet* (Inglehart och Norris, 2000): kvinnor står i genomsnitt längre till vänster än män och intar mer liberala positioner i sociokulturella värderingsfrågor. Särskilt slående är att köns polariseringen i dag är som störst bland unga väljare i åldern 18–25 år, vilket indikerar att könsskillnaderna kan komma att bli ännu större i framtiden.

Även om könsgapet i dag är större än någonsin är det långtifrån ett nytt inslag i svensk politik. Alltsedan den allmänna rösträtten infördes för över hundra år sedan har män och kvinnor uppvisat systematiska skillnader i politiska attityder och beteenden. Samtidigt har dessa skillnader varierat avsevärt i både styrka och riktning. Före framväxten av det moderna könsgapet tenderade kvinnor till exempel att vara mer högerorienterade och värdekonservera än män, något som kommit att kallas det *traditionella könsgapet* (Inglehart & Norris, 2000). Med utgångspunkt i denna förändring och det rekordstora könsgapet som noterades i valet 2022 undersöker denna rapport hur könsskillnaderna i politiska åsikter har utvecklats över tid. Syftet är att bidra till en mer detaljerad förståelse av könsgapets underliggande konfliktlinjer. Rapporten undersöker också huruvida utvecklingen skiljer sig mellan unga personer och den övriga befolkningen. En särskild analys av denna åldersgrupp är relevant dels eftersom skillnaderna i dag är störst där, dels eftersom det kan ge en indikation om hur könsgapet kan komma att utvecklas framåt, i takt med att yngre kohorter successivt ersätter äldre.

Rapportens två övergripande frågeställningar är således: *Hur har könsskillnaderna i politiska åsikter utvecklats över tid?* och *Hur skiljer sig denna utveckling mellan unga och den övriga befolkningen?*

Från ett traditionellt till ett modernt könsgap

Den konventionella sanningen inom internationell statsvetenskap var länge att kvinnor generellt stod längre till höger på den traditionella vänster–höger-skalan än män, som tenderade att placera sig längre till vänster. Det återspeglades i att kvinnor i högre grad röstade på borgerliga och konservativa partier, medan män oftare stödde socialistiska partier. Dessa könsskillnader, som Inglehart och Norris (2000) benämner det *traditionella könsgapet* (traditional gender gap), observerades redan i de tidigaste systematiska undersökningarna av röstbeteende (Tingsten, 1937). Under 1950- och 1960-talen befästes denna uppfattning genom en rad internationella studier i västerländska demokratier (Almond & Verba, 1963; Campbell m.fl., 1960; Duverger, 1955; Inglehart, 1977; Lipset, 1960). Liknande mönster framkom även i Valforskningsprogrammets tidiga analyser av svenskt väljarbeteende (Särilvik, 1959).

Det traditionella könsgapet minskade gradvis under 1970- och 1980-talen och försvann i många fall helt. (Inglehart & Norris, 2000). I Sverige bestod det traditionella könsgapet fram till omkring valet 1979, om än i allt mindre omfattning (Holmberg, 1981). Avsaknaden av systematiska könsskillnader blev dock kortvarig. Från och med 1990-talet började könsgapet återigen att växa, något som observerades särskilt tidigt i den svenska kontexten (Oskarson & Wängnerud, 1995). Nu var förhållandet dock det motsatta – kvinnor stod i genomsnitt längre till vänster än män och röstade oftare på rödgröna partier. Detta mönster, som Inglehart och Norris (2000) beskriver som det

moderna könsgapet (modern gender gap), har sedan dess varit bestående, både internationellt (Abendschön & Steinmetz, 2014; Dassonneville, 2021; Shorrocks, 2021) och i Sverige (Ahlbom & Karlsson, 2023).

Flera studier har visat att det moderna könsgapet uppvisar ett generationsmönster, där könsskillnaderna i dag är som störst mellan unga män och kvinnor (Abendschön & Steinmetz 2014; Giger 2009; Shorrocks 2018). Valforskningsprogrammets analyser (Ahlbom & Karlsson, 2023) bekräftar att detta även stämmer i den svenska kontexten. I riksdagsvalet 2022 var könsskillnaderna i partival störst bland 18–25-åringar, följt av gruppen 26–45 år, medan de två äldsta grupperna uppvisade betydligt lägre skillnader. Ett liknande mönster framträder för vänster–högeridentifikation. Den yngsta åldersgruppen uppvisar de största könsskillnaderna över tid, vilket tyder på en ålderseffekt där könsgapet generellt är större bland unga. Samtidigt har könsskillnaderna inom denna grupp också växt med tiden och nådde sin högsta nivå hittills år 2022, vilket indikerar att det även finns en generationseffekt (Ahlbom & Karlsson, 2023).

Förändringen från ett traditionellt till ett modernt könsgap kan, enligt Inglehart och Norris (2000, 2003), förstås som en följd av samhällets modernisering och tilltagande sekularisering. Det preindustriella samhället präglades av tydliga könsroller, där kvinnans främsta uppgift var att föda och uppfostra barn, medan mannen försörjde familjen. Kvinnors begränsade närvaro i den offentliga sfären bidrog till en starkare religiös förankring och mer konservativa värderingar. Industrialiseringen gav kvinnor större tillgång till utbildning och lönearbete, vilket i kombination med sekulariseringen försvagade de traditionella könsrollerna. Den nya samhällsstrukturen innebar i sin tur att kvinnors intressen i allt högre grad kom att sammanfalla med den vänsterorienterade politiken, vilket lade grunden för det moderna könsgapet (Inglehart & Norris, 2000).

Mer specifikt brukar kvinnors starkare stöd för den politiska vänstern förstås som en konsekvens av den könssegregering som präglar arbetsmarknaden i såväl Sverige som andra industrialiserade länder. Trots att kvinnor och män förvärvsarbetar i samma utsträckning är kvinnor oftare verksamma inom välfärdsyrken i den offentliga sektorn, och deltidsanställda (IFAU, 2023). Samtidigt utför kvinnor fortfarande merparten av det obetalda hushålls- och omsorgsarbetet (Rohdén m.fl., 2012; SCB, 2022). Ett konkret uttryck för detta är att kvinnor tar ut mer tillfällig föräldrapenning (vab) än män, även vid likvärdig inkomst mellan föräldrarna (IFAU, 2023). Sammantaget innebär dessa skillnader att kvinnor i högre grad gynnas av traditionell vänsterpolitik, såsom en stark välfärdsstat (Hernes 1987; Iversen & Rosenbluth, 2006).

Vidare menar forskare att industrialiseringen har påverkat kulturella attityder och värderingar, vilket ytterligare bidragit till det moderna könsgapet (Inglehart & Norris, 2000). Enligt teorin om postmodernism (Inglehart, 1977; Inglehart & Norris, 2003) har den ekonomiska utvecklingen och globaliseringen inneburit att traditionella högervänsterfrågor fått minskad betydelse, medan kulturella och värderingsmässiga frågor istället har blivit viktigare. Kvinnor har i högre grad än män anammat trenden mot mer liberala och postmateriella värderingar, såsom jämställdhet, individuell frihet, hbtq-rättigheter, miljöhänsyn och mångfald. Bland vissa grupper av män har samma samhällsförändring istället väckt en motreaktion i form av mer konservativa och traditionella värderingar, något som Inglehart och Norris (2019) har kallat en *kulturell backlash* (cultural backlash). Som en följd av detta har män i större utsträckning än kvinnor sökt sig till radikala högerpartier, vars politiska budskap ofta kretsar kring dessa värderingskonflikter (Campbell & Erzeel, 2018; Norris, 2005).

Studier baserade på Valforskningsprogrammets tidsseriedata visar att de ökade könsskillnaderna i svensk politik under de senaste decennierna främst drivs av att män rört sig åt höger, medan kvinnors position på vänster–högerskalan i stort sett varit oförändrad sedan 1968 (Ahlbom m.fl., 2022; Ahlbom & Karlsson, 2023). I den svenska kontexten verkar det alltså som att kvinnors vänsterförskjutning var den främsta orsaken till minskningen av det traditionella könsgapet, medan framväxten av det moderna könsgapet istället beror på en högersväng bland män. De teoretiska perspektiv som

beskrivs ovan antyder samtidigt att männens politiska förskjutning under denna tid framförallt har rört sociokulturella värderingar, snarare än klassiska ekonomiska vänster–högerfrågor. Eftersom svensk politik fortsatt är relativt endimensionell tenderar emellertid även nya konfliktlinjer att absorberas av och tolkas utifrån en vänster–högerlogik (Oscarsson, 1998). I dagens politiska landskap associeras konservativa, auktoritära och traditionella värderingar ofta med högerpolitik, vilket bidrar till att förklara männens förflyttning åt höger. Samtidigt visar analyser av specifika sakfrågor att män även rört sig något åt höger i klassiska ekonomiska och fördelningspolitiska frågor, något som forskningen hittills haft svårt att förklara (Ahlbom m.fl., 2022)

Könsskillnader i politiska åsikter

Sammantaget visar tidigare forskning att kvinnor i dag oftare intar vänsterorienterade och liberala positioner, medan män tenderar att stå längre till höger och ha mer konservativa värderingar. Detta har dock inte alltid varit fallet utan fram till slutet av 1970-talet präglades svensk politik av det motsatta förhållandet. Mot denna bakgrund undersöker denna rapport könsskillnader i specifika politiska attityder för att skapa en mer detaljerad bild av vilka politiska områden som driver könsgapet. Genom att studera utvecklingen i en rad sak- och värderingsfrågor avser rapporten att undersöka om könsgapets underliggande konfliktlinjerna har förändrats eller om det vilar på samma motsättningar som tidigare. Breda mått på politisk orientering, såsom partival eller vänster–högerplacering, är otillräckliga för en sådan analys eftersom de sammanfattar flera åsiktsdimensioner och därmed döljer variationer mellan olika typer av frågor.

Flera tidigare studier, bland annat Oskarson och Wängnerud (1995, 2013), Ahlbom m.fl. (2022) samt Ahlbom och Karlsson (2023) har undersökt könsskillnader i de sak- och värderingsfrågor som ställs i Valundersökningarna. Resultaten visar, föga förvånande, att kvinnors attityder i högre grad ligger i linje med den politiska vänstern, medan män oftare stödjer förslag som förknippas med högerpartier. Studierna visar också att könsgapet varierar kraftigt mellan olika frågor. Könsskillnaderna är mycket stora gällande vissa förslag, såsom ökad frihandel, avveckling av kärnkraften, förbud mot pornografi och sex timmars arbetsdag, medan de är nästintill obefintliga i andra, exempelvis privatisering av sjukvården, försäljning av statliga företag, begränsningar av aborträtten, ökat ekonomiskt stöd till invandrare, minskade försvarsutgifter, främjande av kristna värden, lag och ordning samt att stärka familjens ställning.

Denna rapport bygger vidare på tidigare forskning genom att undersöka könsskillnader i politiska attityder mer systematiskt och djupgående. Fokus ligger på könsgapet som fenomen och hur det har utvecklats över tid, snarare än på att jämföra män och kvinnor som två separata grupper. Rapporten går dessutom ett steg längre genom att jämföra könsskillnaderna i specifika politiska attityder bland unga personer, här definierade som 18–29-åringar, med resten av befolkningen. Tidigare studier från Valforskningsprogrammet (Ahlbom m.fl., 2022) visar att könsskillnaderna i partival och vänster–högerplacering är som störst bland unga. Eftersom dessa bredare mått på politisk orientering är nära kopplade till individers mer specifika politiska åsikter är det rimligt att även förvänta sig större könsskillnader i sak- och värderingsfrågor. I den mån de stora könsskillnaderna bland unga i dag beror på en generationseffekt kan analysen ge en fingervisning om vilka frågor som kan bli viktiga för framtida könsbaserad polarisering.

För att strukturera analysen delas de undersökta sak- och värderingsfrågorna in i två kategorier: vänster–högerfrågor och sociokulturella frågor. Den klassiska vänster–högerdimensionen omfattar främst ekonomiska och fördelningspolitiska frågor, såsom skatter, offentliga utgifter, arbetsrätt och statlig intervention i näringslivet (Oscarsson m.fl., 2021). I takt med den postmoderna utvecklingen, där ekonomiska frågor fått minskad betydelse i politiken, har denna dimension kommit att kritiserats för att ge en alltför förenklad bild av det politiska landskapet. Sedan 1970-talet har den därför utmanats av en kulturell värderingsdimension som omfattar frågor om bland annat invandring, mångkultur, klimat, livsstilar och synen på nationalstatens gränser (Marks

m.fl., 2019; Oscarsson m.fl., 2021). För att fånga denna senare dimension introducerade Hooghe m.fl. (2002) GAL–TAN-skalan, där GAL (grön, alternativ, libertär) och TAN (traditionell, auktoritär, nationalistisk) utgör ytterpunkterna. Även om de två dimensionerna i dag delvis överlappar, som diskuterat i teoriavsnittet, möjliggör distinktionen en mer systematisk analys av könsgapets underliggande konfliktlinjer.

Data och variabler

I denna rapport analyseras könsskillnader i politiska attityder både utifrån mäns och kvinnors inställning till ett antal konkreta politiska sakfrågor, samt bredare värderingsfrågor om samhällets framtida inriktning. Vid urvalet av variabler prioriterades frågor med långa tidsserier, samt sådana som tydligt kan kopplas till antingen vänster–högerdimensionen eller GAL–TAN-dimensionen. Ett ytterligare kriterium var att förslagen skulle ingå i 2022 års Valundersökning. Sammanlagt analyseras könsgapet utifrån 16 variabler: tio politiska sakfrågor och sex förslag om framtida samhällen, fördelade jämnt mellan vänster, höger, GAL och TAN.

Det bör noteras att flera av formuleringarna i förslagen, såsom *öka*, *minska*, *mer*, *färre* och *sänka*, inte är absoluta utan relaterade till den nivå som råder vid tidpunkten för undersökningen. Exempelvis innebär förslaget om att minska försvarsutgifterna något annat i ett läge med höga försvarsanslag än i ett läge där anslagen redan är låga. Förslagens politiska innebörd kan därmed variera över tid, vilket kan skapa utmaningar vid positioneringen av förslagen längs ideologiska dimensioner. Samtidigt har inga av de utvalda förslagen genomgått några drastiska förändringar i innebörd under den studerade perioden, vilket möjliggjort en okomplicerad kategorisering. En annan möjlig konsekvens är att variationer i observerade könsskillnader över tid kan bero på skillnader i förändringsbenägenhet mellan kvinnor och män, snarare än på faktiska förändringar i politiska åsikter. Denna aspekt kontrolleras inte för i analysen, men bör beaktas vid tolkningen av resultaten.

Vid den initiala genomgången av resultatet framkom att antalet unga respondenter var mycket lågt för flera frågor under vissa år. Detta beror dels på att alla politiska sakfrågor och framtidsscenario inte brukar ställas i varje edition av Valundersökningen, dels på att svarsfrekvensen bland unga generellt är låg. För att öka urvalets storlek har unga i denna undersökning definierats som 18–29-åringar. Idealt hade den yngsta gruppen avgränsats till 18–25-åringar, för att bättre överensstämma med Ahlbom och Karlsson (2023). Till skillnad från de variabler som ingår i denna rapport ingår dock deras variabler i samtliga editioner av Valundersökningen, vilket möjliggör en snävare åldersindelning. Problemet kvarstår delvis även med den bredare gruppen 18–29 år, vilket innebär att resultaten för vissa år baseras på ett relativt litet antal unga respondenter. Små urvalsgrupper gör resultaten känsliga för slumpvariation, och underrepresentationen av unga utgör därför fortsatt en begränsning. För läsare som önskar information om n-tal för respektive grupp återfinns dessa i appendix.

Politiska sakfrågor

Möjligheten för respondenter att uppge sin åsikt i specifika politiska sakfrågor har funnits i Valundersökningen sedan 1976. Två av de förslag som ingår i denna studie har funnits med sedan dess, medan övriga tillkommit successivt. Tabell 1 redovisar samtliga sakfrågor som ingår i analysen, deras ideologiska dimension samt tidsseriens omfattning. Totalt ingår två typiska vänsterförslag, tre högerförslag, två GAL-förslag och tre TAN-förslag. Flera av frågorna har inte en sammanhängande tidserie utan har uteblivit från undersökningen vissa år. Antalet respondenter varierar både mellan undersökningar och mellan olika frågor inom samma undersökning, beroende på vilka och hur många editioner som frågan har inkluderats i.

I 2022 års Valundersökning inleddes sakfrågedelen med formuleringen: ”Nedan finns ett antal förslag som har förekommit i den politiska debatten. Vilken är din åsikt om

vart och ett av dem?” Respondenterna presenterades därefter inför ett antal politiska förslag och fick ange i vilken grad de instämmer enligt följande svarsalternativ:

Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag
☐	☐	☐	☐	☐

Även om den exakta frågeformuleringen har varierat något mellan undersökningarna har den i stort sett följt samma struktur som vid det senaste valet. De fem svarsalternativen, liksom utformningen av de politiska förslagen, har däremot i stort sett förblivit oförändrade över tid.

Eftersom svarsalternativen inte kan betraktas som kontinuerliga, med lika stora avstånd mellan varje alternativ, har variablerna kodats om till binära mått. Svarsalternativen ”Mycket bra förslag” och ”Ganska bra förslag” har kodats som 1, vilket innebär att respondenter instämmer med förslaget, medan övriga svarsalternativ har kodats som 0. Könsgapet definieras sedan som skillnaden i andelen män respektive kvinnor som instämmer med förslaget.

Tabell 1 Sammanställning av de sakfrågor som analyseras, deras ideologiska dimension samt tidsseriens omfattning.

Sakfråga	Dimension	Tidsserie
<i>Minska inkomstskillnaderna i samhället</i>	Vänster	1988–2022
<i>Införa sex timmars arbetsdag för alla förvärvsarbetande</i>	Vänster	1976, 1985, 1988, 1994–2022
<i>Minska den offentliga sektorn</i>	Höger	1982–2022
<i>Sänka skatterna</i>	Höger	1998–2022
<i>Bedriva mer av sjukvården i privat regi</i>	Höger	1985–2022
<i>Öka det ekonomiska stödet för invandrare så att de kan bevara sin egen kultur</i>	GAL	1979–2010, 2018, 2022
<i>Minska försvarsutgifterna</i>	GAL	1976–2022
<i>Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar</i>	TAN	1991, 2002–2022
<i>Ta emot färre flyktingar i Sverige</i>	TAN	1988–2022
<i>Begränsa rätten till fri abort</i>	TAN	1982, 1991–2006, 2014–2022

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Tabellen redovisar de politiska sakfrågor som ingår i analysen, deras klassificering i relation till antingen vänster–höger eller GAL–TAN-dimensionen, samt den tidsperiod för vilken data finns tillgänglig. Frågan som inleder sakfrågedelen har varierat något över tid men lyder år 2022: ”Nedan finns ett antal förslag som har förekommit i den politiska debatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?”.

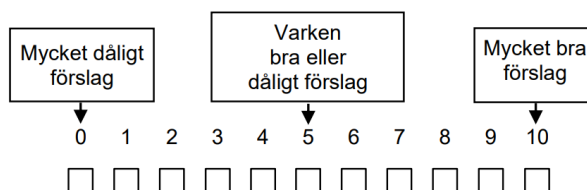
Framtida samhällen

Frågan om framtida samhällen introducerades i Valundersökningen 1982. Liksom för sakfrågorna har vissa av de förslag som analyseras funnits med sedan dess, medan andra har tillkommit senare (se Tabell 2). Till skillnad från de politiska sakfrågorna innebär detta dock att ingen av tidsserierna går tillbaka till tiden för det traditionella könsgapet.

För att kompensera för att de politiska sakfrågorna innehåller färre typiska vänster- och GAL-förslag inkluderas i detta avsnitt två vänsterförslag, ett högerförslag, två GAL-förslag och ett TAN-förslag. En jämn representation mellan dimensionerna i båda frågekategorierna hade varit att föredra, men detta var inte möjligt att uppnå i kombination med långa tidsserier. Istället har en balanserad fördelning uppnåtts över båda frågekategorierna som en helhet.

I 2022 års undersökning inleddes avsnittet med förslag på framtida samhällen med formuleringen: ”Nedan finns en lista med förslag på olika slags samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden i Sverige. Vad anser du om de olika

förslagen?”. Respondenterna fick sedan ange sin inställning till de olika förslagen genom att placera sig på nedanstående elvgradiga skala:

I likhet med de politiska sakfrågorna har både frågeformuleringen och svarsalternativen varit i stort sett oförändrade över tid, även om förslagen på framtida samhällen har varierat. Till skillnad från ovan anges svaren här på en kontinuerlig skala. Trots detta har även dessa variabler omkodats till binära mått för att möjliggöra jämförelser mellan de två typerna av frågor. Svar mellan 6–10 har kodats som 1, medan svar mellan 0–5 har kodats som 0. Precis som tidigare definieras könsgapet som skillnaden mellan andelen män och andelen kvinnor som instämmer med förslaget.

Tabell 2 Sammanställning av de förslag på framtida samhällen som analyseras, deras ideologiska dimension samt tidsseriens omfattning.

Framtida samhällen	Dimension	Tidsserie
<i>Satsa på ett socialistiskt samhälle</i>	Vänster	1982–2006, 2018, 2022
<i>Satsa på ett samhälle med mer solidaritet och jämlikhet</i>	Vänster	2014–2022
<i>Satsa på ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi</i>	Höger	1982–2022
<i>Satsa på ett miljövänligt samhälle*</i>	GAL	1982–2022
<i>Satsa på ett samhälle där makt omfördelas från gruppen män till gruppen kvinnor</i>	GAL	2006–2022
<i>Satsa på ett samhälle som slår vakt om traditionellt svenska värden</i>	TAN	1994–2022

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1982–2022.

Kommentar: Tabellen redovisar de förslag på framtida samhällen som ingår i analysen, deras klassificering i relation till antingen vänster–höger eller GAL–TAN-dimensionen, samt den tidsperiod för vilken data finns tillgänglig. Frågan som inleder delen om framtida samhällen har varierat något över tid men lyder år 2022: "Nedan finns en lista med förslag på olika slags samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden i Sverige. Vad anser du om de olika förslagen?". *Frågan "Satsa på ett miljövänligt samhälle" formulerades fram till och med 2014 som "...även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt". I Valundersökningarna 2018 och 2022 ändrades formuleringen till "...även om det innebär sänkt materiell levnadsstandard".

Resultat

I detta avsnitt beskrivs utvecklingen av könsgapet i de politiska sakfrågor och förslag om framtida samhällen som presenterats ovan. Analysen är uppdelad i fyra delar och inleds med en genomgång av könsskillnaderna i politiska sakfrågor i befolkningen som helhet, följt av en motsvarande analys för förslagen om framtida samhällen. Därefter bryts resultaten ned efter ålder för att jämföra utvecklingen av könsskillnader mellan unga personer och den övriga befolkningen, först i politiska sakfrågor och därefter i framtidsförslag. Samtliga delanalyser följer i stort sett samma struktur. Först diskuteras riktningen på könsskillnaderna, följt av en analys av könsgapets storlek. Genomgången görs separat för förslag kopplade till vänster–höger- och för GAL–TAN-dimensionen. I de två senare delarna ligger fokus framförallt på att jämföra gruppernas utveckling.

Resultaten redovisas genom linjediagram där varje punkt representerar könsskillnaden vid ett givet undersökningstillfälle. Könsgapet beräknas som skillnaden mellan andelen män och andelen kvinnor som anser att förslaget är bra. En positiv differens innebär därmed att män är mer positiva till förslaget, medan en negativ differens innebär att kvinnor uttrycker större stöd. Det är dock viktigt att understryka att differensens riktning avser relativa skillnader mellan grupperna och inte nödvändigtvis säger något

om var grupperna befinner sig i absoluta termer. Exempelvis innebär således inte en negativ differens att en majoritet av männen är negativa till förslaget medan en majoritet av kvinnorna är positiva, utan endast att andelen positiva är lägre bland män än bland kvinnor. För läsare som önskar ta del av de exakta underliggande värdena återfinns dessa i tabellform i appendix, inklusive separata värden för varje grupp. Resultaten bygger inte på statistiska analyser och inkluderar därför inga signifikansprövningar. I stället fokuserar rapporten på att deskriptivt belysa övergripande mönster, vilka kan fungera som utgångspunkt för framtida forskning.

Könsskillnader i politiska sakfrågor

I figur 1 visas könsskillnaderna i kvinnor och mäns inställning till konkreta sakfrågeförslag. För de fem sakfrågor som berör vänster–högerdimensionen är riktningen på könsgapet stabil över tid i majoriteten av fallen. År 2022 intar kvinnor genomgående mer vänsterorienterade och män mer högerorienterade positioner, ett mönster som återkommer under större delen av mätperioden i fyra av de fem frågorna. I två av dessa frågor är könsskillnaderna vissa år nästintill obefintliga, men de byter aldrig tydligt riktning. Den enda tidsserie bland vänster–högerförslagen som omfattar tiden för det traditionella könsgapet, är förslaget om sex timmars arbetsdag. I denna fråga intar kvinnor emellertid mer vänsterorienterade positioner än män redan i de allra tidigaste mätningarna. Förslaget om att bedriva mer sjukvård i privat regi utgör däremot ett undantag från detta stabila mönster i könsgapets riktning, då differensen växlar mellan negativa och positiva värden. Könsskillnaderna i denna fråga har dock genomgående varit mycket små, vilket gör det rimligt att tolka variationen som en stabil avsaknad av ett signifikant könsgap snarare än som faktiska förändringar i dess riktning.

Vidare varierar könsgapets storlek i vänster–högerfrågorna både mellan de olika förslagen och över tid. Exempelvis uppvisar förslagen om att minska den offentliga sektorn och införa sex timmars arbetsdag konsekvent stora könsskillnader, medan skillnaderna i förslaget om privat sjukvård är nästintill obefintliga vissa år. I tre av fem frågor är könsgapet större i dag än vid den första mätpunkten, även om skillnaderna i de flesta fall varit ännu större där emellan. Endast i förslaget om sänkta skatter är könsgapet år 2022 större än vid någon tidigare mätning, men samtidigt omfattar denna fråga också den kortaste tidsserien. I den senaste undersökningen uppmättes de största könsskillnaderna i förslaget om att införa sex timmars arbetsdag. Detta är också det förslag som uppvisar störst könsgap av samtliga 16 variabler i analysen, och den enda där könsskillnaderna vissa år har överstigit 20 procentenheter.

Utöver dessa analyser av enskilda sakfrågor är det svårt att urskilja något entydigt mönster för när vänster–högerfrågorna har varit som mest könsopolariserade. Exempelvis var könsskillnaderna i förslaget om att införa sex timmars arbetsdag som störst i valet 1988, medan förslaget om att minska den offentliga sektorn tvärtom uppvisade ovanligt små könsskillnader samma år. Ett mönster som delvis framträder, och som även Ahlbom och Karlsson (2023) uppmärksammar, är att könsgapet minskade omkring 2014 för att därefter öka igen i det efterföljande valet. I den fråga som inte följer detta övergripande mönster, förslaget om att bedriva mer privat sjukvård, ökade könsgapet istället mellan 2018 och 2022. I övriga frågor varierar utvecklingen mellan 2018 och 2022, med fortsatt ökade könsskillnaderna i vissa fall och minskande i andra.

När det gäller GAL–TAN-frågorna har könsgapets riktning varierat något mer över tid än vad som var fallet för vänster–högerfrågorna. I 2022 års undersökning intog kvinnor mer GAL-orienterade och män mer TAN-orienterade positioner i samtliga förslag utom det om minskade försvarsutgifter, där könsskillnaderna dock var mycket små. Detta mönster har dock endast varit stabilt över tid i två av förslagen – ökat ekonomiskt stöd till invandrare och ta emot färre flyktingar. I likhet med vänster–högerfrågorna uppvisar de två förslag med längst tidsserier – ökat ekonomiskt stöd till invandrare och minskade försvarsutgifter – inga tydliga tecken på ett traditionellt könsgap före 1979. Utvecklingen i försvarsfrågan är särskilt anmärkningsvärd: kvinnor

intog mer GAL-orienterade positioner fram till 1990-talet, men övergick därefter till att vara mer TAN-inriktade fram till 2014, då könsgapet i denna fråga i princip upphörde. Även i frågorna om hårdare fängelsestraff och begränsad aborträtt var kvinnor mer TAN-orienterade än män under lång tid efter att det traditionella könsgapet försvunnit, även om utvecklingen där inte skiftade på samma sätt. Huruvida det traditionella könsgapet omfattar GAL–TAN-dimensionen kan diskuteras. Tidigare forskning, såsom Shorrocks (2021), visar dock att kvinnor historiskt var mer religiösa än män, vilket talar för att det traditionella könsgapet inte enbart var kopplat till ekonomiska frågor.

Könsskillnaderna i GAL–TAN-frågorna är generellt mindre än i vänster–högerfrågorna, åtminstone i den senaste undersökningen. Till skillnad från i vänster–högerförslagen är det ingen av variablerna som konsekvent uppvisar ett mycket stort eller litet könsgap, utan istället varierar storleken i samtliga frågor. I tre av fem frågor är könsgapet i dag mindre än vid den första mätningen. Den fråga som uppvisar störst könsskillnader år 2022 är förslaget om att ta emot färre flyktingar, där skillnaden mellan kvinnor och män uppgår till 13,4 procentenheter. I denna fråga verkar könsgapet dessutom vara större än vid någon tidigare mätning, även om ökning från 2018 i princip är obefintlig. Även för GAL–TAN-frågorna är det svårt att identifiera något särskilt år eller någon period då köns polariseringen varit särskilt stark. Det mönster som Ahlbom och Karlsson (2023) identifierar – att könsgapet var som minst omkring 2014 för att därefter öka – återfinns här endast i frågan om att ta emot färre flyktingar.

Könsskillnader i bedömningar av framtida samhällen

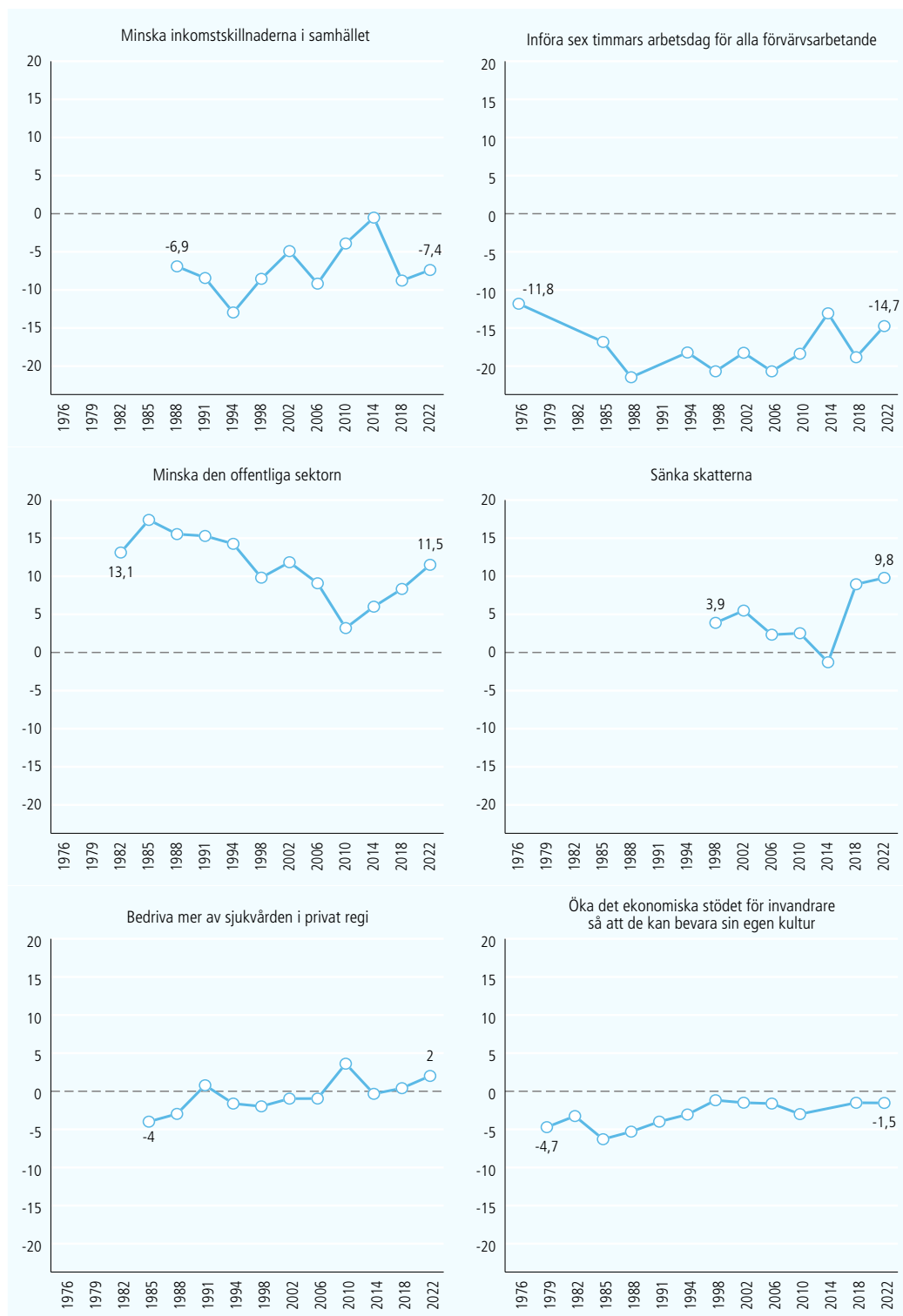
Figur 2 redovisar könsskillnaderna i bedömningar av förslag på olika framtida samhällen. I de tre första bedömningarna av framtida samhällen som rör vänster–högerdimensionen ligger könsskillnaderna i linje med det moderna könsgapet. Kvinnor är genomgående mer positiva till ett mer socialistiskt samhälle och ett samhälle med mer solidaritet och jämlikhet, medan män är mer positiva till ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi. Detta mönster är stabilt över alla undersökningstillfällen, vilket även var fallet i majoriteten av vänster–höger sakfrågorna.

I samtliga vänster–högerorienterade framtidsförslag är könsgapet större i dag än vid respektive frågas första mätpunkt. Samtidigt har könsskillnaderna i alla tre frågorna varit större ännu större vid minst en tidigare mätning, om än marginellt. År 2022 var könsgapet som störst i förslaget om ett samhälle präglad av solidaritet och jämlikhet, även om skillnaden jämfört med förslaget om ökad privat företagsamhet och marknadsekonomi i princip är obefintlig. I linje med Ahlbom och Karlsson (2032) noteras också en ökning efter 2014 i de två förslag som har mätpunkter från detta år.

Vidare är riktningen på könsgapet betydligt mer stabil i de GAL–TAN-orienterade framtidsförslagen än vad som var fallet för de politiska sakfrågorna som rörde samma dimension. I linje med det moderna könsgapet är kvinnor i genomsnitt mer GAL-orienterade än män, och detta gäller även vid tidigare mätpunkter där könsskillnader kan observeras. Vid det senaste valet fanns det tydliga könsskillnader i alla tre frågor. Kvinnor var mer positiva till att satsa på ett miljövänligt samhälle och ett samhälle där makt omfördelas från män till kvinnor, medan män var mer positiva till ett samhälle som slår vakt om traditionella svenska värden.

Bland de GAL–TAN-orienterade framtidsförslagen är könsgapet i den senaste undersökningen störst i förslaget om att satsa på ett samhälle där makt omfördelas från män till kvinnor. Detta är dessutom den fråga som uppvisar de allra största könsskillnaderna år 2022 av samtliga 16 förslag som analyseras. I två av de tre framtidsförslagen är könsskillnaderna vid den senaste mätningen större än vid den första, men endast i det nyss nämnda förslaget är de större än vid någon tidigare mätpunkt. Till skillnad från de vänster–högerorienterade framtidsförslagen finns det i två av GAL–TAN-variablerna undersökningsår då det inte funnits några könsskillnader. I likhet med vänster–högerfrågorna framträder dock ett mönster med små könsskillnader omkring 2014, följt av ökningsår i efterföljande val.

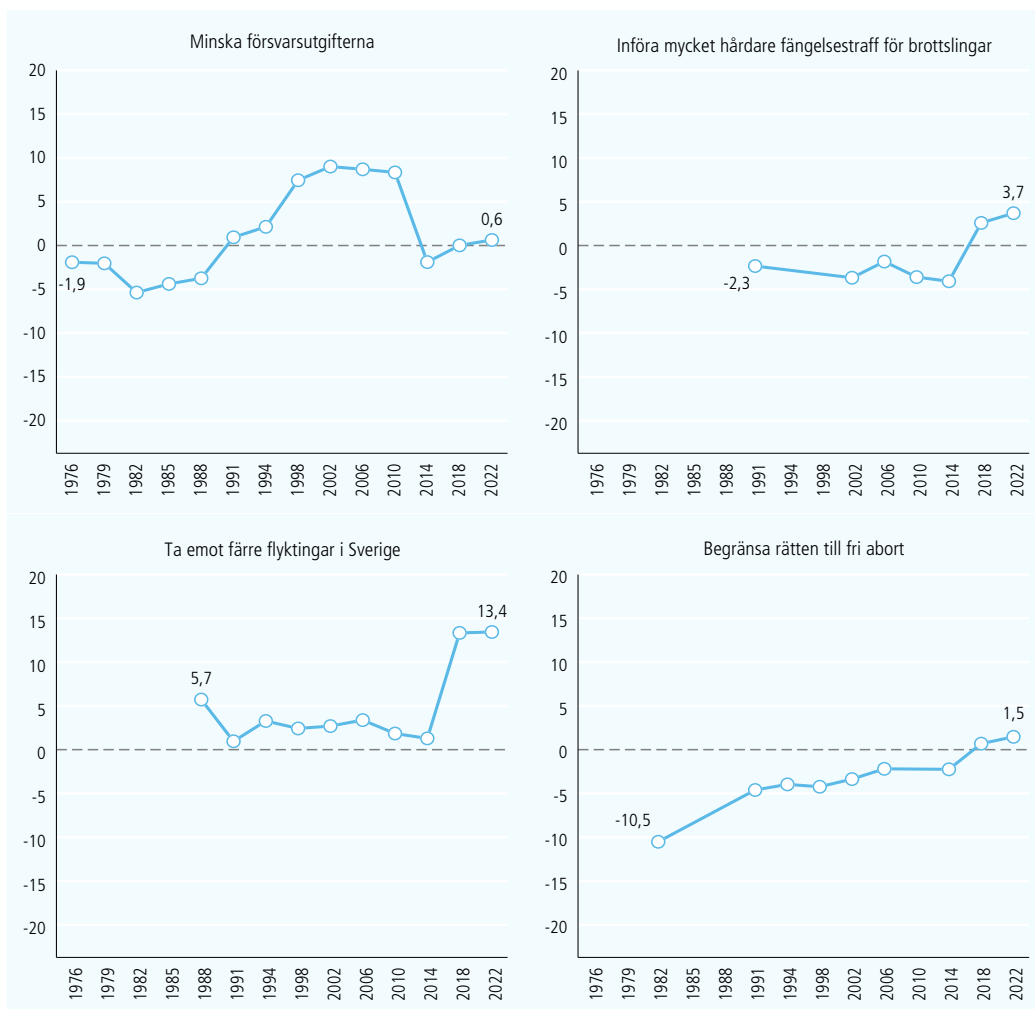
Figur 1. Könsskillnader i inställning till politiska sakfrågor (andelen positiva)

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Figuren visar differensen mellan andelen män och andelen kvinnor som i ett antal sakfrågor har svarat 1 "Mycket bra förslag" eller 2 "Ganska bra förslag" på en femgradig skala, som även innefattar svarsalternativen 3 "Varken bra eller dåligt förslag", 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". Positiva värden innebär större stöd bland män, medan negativa värden innebär större stöd bland kvinnor. Antalet respondenter varierar mellan undersökningar och frågor; exakta n-tal redovisas i appendix.

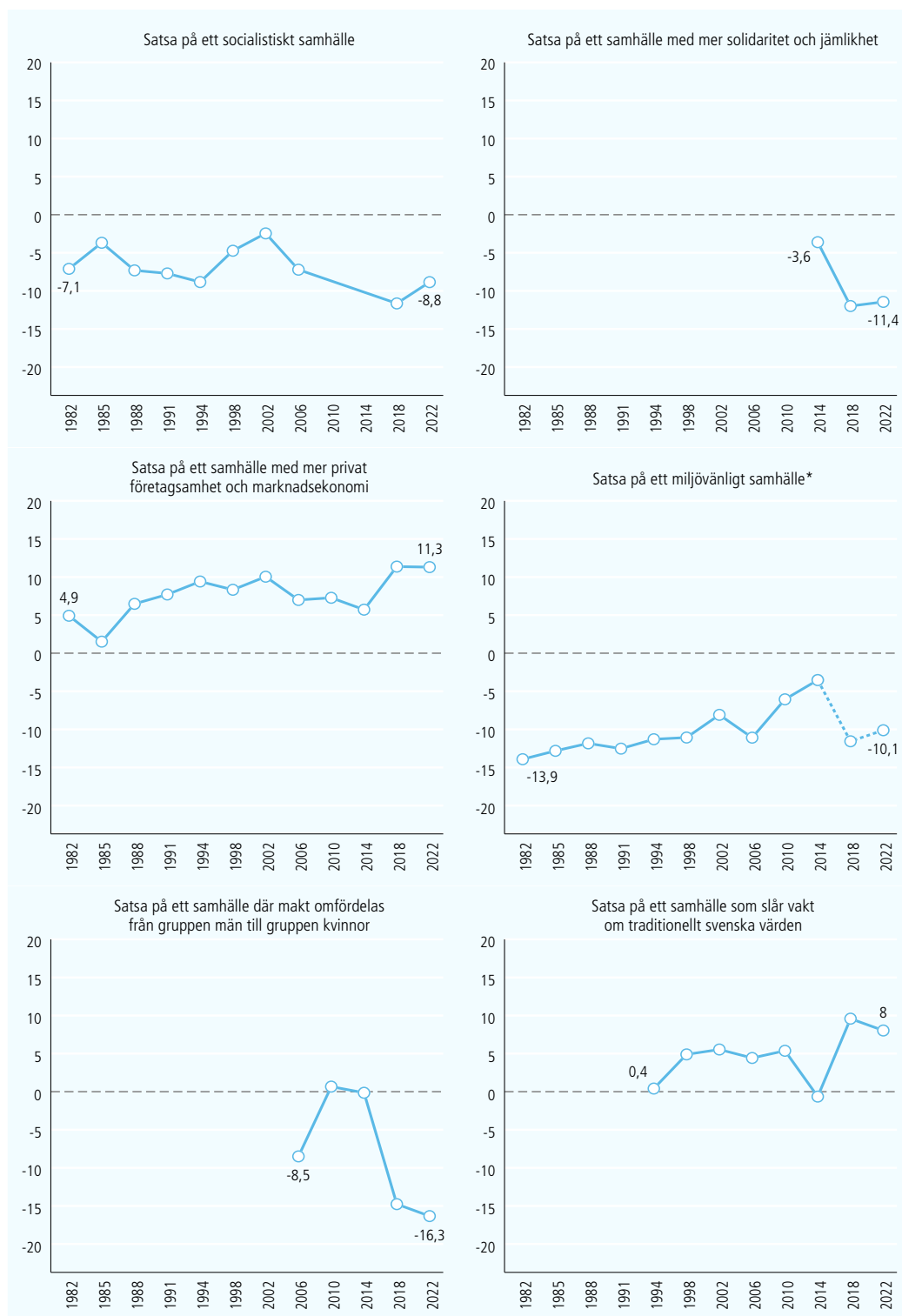
Figur 1 (forts) Könsskillnader i inställning till politiska sakfrågor (andelen positiva)

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Figuren visar differensen mellan andelen män och andelen kvinnor som i ett antal sakfrågor har svarat 1 "Mycket bra förslag" eller 2 "Ganska bra förslag" på en femgradig skala, som även innefattar svarsalternativen 3 'Varken bra eller dåligt förslag', 4 'Ganska dåligt förslag' och 5 'Mycket dåligt förslag'. Positiva värden innebär större stöd bland män, medan negativa värden innebär större stöd bland kvinnor. Antalet respondenter varierar mellan undersökningar och frågor; exakta n-tal redovisas i appendix.

Figur 2 Könsskillnader i bedömningar av framtida samhällen (andelen positiva)

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1982–2022.

Kommentar: Figuren visar differensen mellan andelen män och andelen kvinnor som har bedömt ett antal framtidsscenarier mellan 6–10 på en elvgradig skala där 0 står för 'Mycket dåligt förslag', 10 står för 'Mycket bra förslag' och 5 för 'Varken bra eller dåligt förslag'. Positiva värden innebär större stöd bland män, medan negativa värden innebär större stöd bland kvinnor. Antalet respondenter varierar mellan undersökningar och frågor; exakta n-tal redovisas i appendix. *Frågan "Satsa på ett miljövänligt samhälle" formulerades fram till och med 2014 som "...även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt". I Valundersökningarna 2018 och 2022 ändrades formuleringen till "...även om det innebär sänkt materiell levnadsstandard".

Åldersmönster i könsgapet: Politiska sakfrågor

Figur 3 visar könsskillnader i politiska sakfrågor bland unga (18–29 år) och i den övriga befolkningen. Riktningen på könsgapet i vänster-högerfrågorna följer i stort sett samma mönster över tid i båda grupperna. De två främsta undantagen återfinns i förslagen om att minska inkomstskillnaderna i samhället och att införa sex timmars arbetsdag i 2014 års undersökning. Här är unga män plötsligt mer positivt inställda än unga kvinnor, ett mönster som varken förekommer i tidigare eller senare mätningar. Givet det låga antalet unga respondenter bör denna avvikelse tolkas med försiktighet. Även i frågan om att bedriva mer av sjukvården i privat regi har könsskillnaderna vissa år gått i motsatt riktning bland unga jämfört med övriga respondenter. Detta gäller framför allt åren 1998 och 2002, då unga män var mer positiva till förslaget än unga kvinnor, medan förhållandet var det motsatta i resten av befolkningen.

När det gäller könsgapets storlek i vänster-högerfrågorna finns ingen fråga där könsskillnaderna konsekvent varit större bland unga respondenter än bland övriga. I förslaget om sänkta skatter har könsgapet bland unga dock varit större vid samtliga mätpunkter utom en, och i frågan om att bedriva mer av sjukvården i privat regi har skillnaderna varit större bland unga i alla mätningar sedan 2002. Det mönster som Ahlbom och Karlsson (2023) identifierar, med minskade könsskillnader omkring 2014 följt av öknings, framträder i lika stor utsträckning i båda grupperna. De största skillnaderna mellan unga och övriga återfinns i dag i förslagen om att minska den offentliga sektorn och att införa sex timmars arbetsdag. Det sistnämnda utgör dessutom det enda vänster-högerförslaget där unga vid det senaste valet uppvisar en lägre grad av könsbiföring än den övriga befolkningen.

I likhet med vänster-högerfrågorna uppvisar könsgapet i GAL-TAN-förslagen i de flesta fall samma riktning bland unga som i den övriga befolkningen. År 1991 utgör ett undantag från detta mönster, då könsgapet hade olika riktningar i de två grupperna i tre av fem förslag. Både här och i övriga fall där riktningen skiljer sig åt – exempelvis i förslaget om att ta emot färre flyktingar i 2014 års undersökning – rör det sig dock om enstaka mätningar, där könsskillnaderna ofta är mycket små i åtminstone en av grupperna. Förslaget om att minska försvarsutgifterna avviker däremot genomgående från detta mönster. I samtliga undersökningar mellan 1991 och 2018 går könsskillnaderna i motsatta riktningar i de två grupperna. Bland unga personer var kvinnor under denna period mer positiva till förslaget, medan män var mer positiva i den övriga befolkningen. I den föregående analysen av befolkningen som helhet noterades att utvecklingen i denna fråga inte följer förväntningarna utifrån det moderna könsgapet. Resultaten här nyanserar denna bild genom att visa att denna avvikelse inte tycks gälla bland unga respondenter utan drivs av den äldre åldersgruppen.

Förslaget om att ta emot färre flyktingar utmärker sig från resterande politiska sakfrågor genom att könsskillnaderna konsekvent har varit större bland unga än i den övriga befolkningen, om än marginellt vissa år. I de övriga GAL-TAN-frågorna har könsgapet däremot, i likhet med vad som observerades för vänster-högerfrågorna, vid åtminstone två mättillfällen varit större bland övriga respondenter. Ytterligare en likhet är att det mönster som Ahlbom och Karlsson (2023) identifierar inte heller här verkar skilja sig mellan åldersgrupperna. I 2022 års undersökning var könsgapet endast större i den yngre åldersgruppen i två av frågorna. Utöver det tidigare nämnda förslaget om att ta emot färre flyktingar gällde detta även förslaget om att begränsa rätten till fri abort. Skillnaderna mellan grupperna är i den senaste undersökningen störst i flyktingfrågan. I övriga fyra frågor är skillnaderna mellan grupperna betydligt mindre, vilket står i kontrast med vänster-högerförslagen där skillnaderna var större, åtminstone år 2022.

Åldersmönster i könsgapet: Framtida samhällen

Figur 4 visar könsgapet i inställningen till olika förslag på framtida samhällen, även här uppdelat i två åldersgrupper. I de tre första förslagen som rör vänster-högerdimensionen

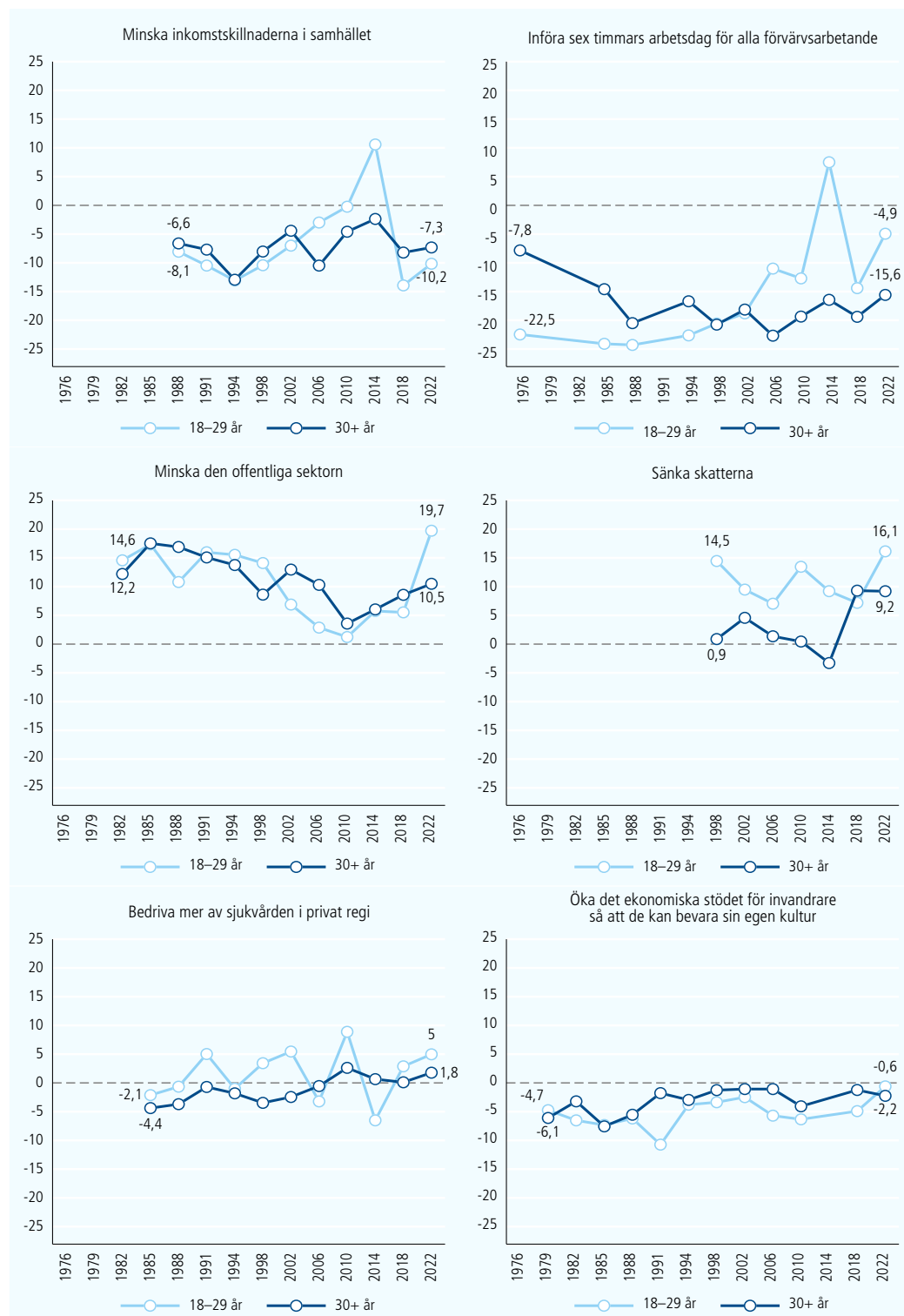
har könsskillnaderna haft samma riktning bland unga och övriga i samtliga undersökningar. Samma tendens kunde observeras i de vänster–högerorienterade sakfrågorna, men mönstret är alltså ännu tydligare här.

När det gäller skillnader i könsgapets storlek mellan unga och övriga uppvisar de tre frågorna olika mönster. I förslaget om ett samhälle med mer solidaritet och jämlikhet har könsskillnaderna genomgående varit större bland unga än bland övriga, även om frågan endast ingått sedan 2014 års undersökning. Förslaget om ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi visar ett liknande mönster, med endast ett undantag sedan 1982. I frågan om ett mer socialistiskt samhälle varierar det däremot mer över tid vilken grupp som uppvisar det största könsgapet. I 2022 års undersökning var könsgapet dock större bland unga i samtliga tre frågor. Skillnaderna mellan grupperna var som störst i förslaget om att satsa på ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi.

Till skillnad från vänster–högerfrågorna har riktningen på könsgapet i samtliga GAL–TAN-förslag vid åtminstone ett tillfälle skiljt sig åt mellan ungdomsgruppen och den övriga befolkningen. I likhet med de GAL–TAN-orienterade sakfrågorna rör det sig dock i de flesta fall om enstaka mätpunkter, där könsskillnaderna dessutom ofta varit mycket små i åtminstone en av grupperna. År 2014 utgör ett tydligt undantag, då könsskillnaderna går i olika riktningar i samtliga tre frågor. Som tidigare nämnt återfinns samma mönster även i de politiska sakfrågorna detta år. Samtidigt sticker denna mätning ut med ett särskilt lågt antal unga respondenter (se appendix), vilket innebär att resultaten är känsliga för slumpvariation och därför bör tolkas med försiktighet.

I förslagen om att satsa på ett samhälle där makt omfördelas från gruppen män till gruppen kvinnor och att satsa på ett samhälle med traditionellt svenska värden har könsskillnaderna genomgående varit större bland unga, med undantag för en enskild mätning i den senare frågan. Detta mönster återfinns däremot inte i förslaget om att satsa på ett miljövänligt samhälle, där det har varierat över tid vilken grupp som uppvisat de största könsskillnaderna. Trots dessa variationer var könsgapet i 2022 års undersökning större bland unga i samtliga GAL–TAN-förslag. Som tidigare nämnt återfanns samma mönster även i vänster–högerförslagen, vilket innebär att könsgapet i den senaste undersökningen var större bland unga i samtliga framtidsförslag. Skillnaderna mellan grupperna var generellt större i GAL-TAN-frågorna, där förslaget om att satsa på ett samhälle med traditionellt svenska värden uppvisade de största skillnaderna.

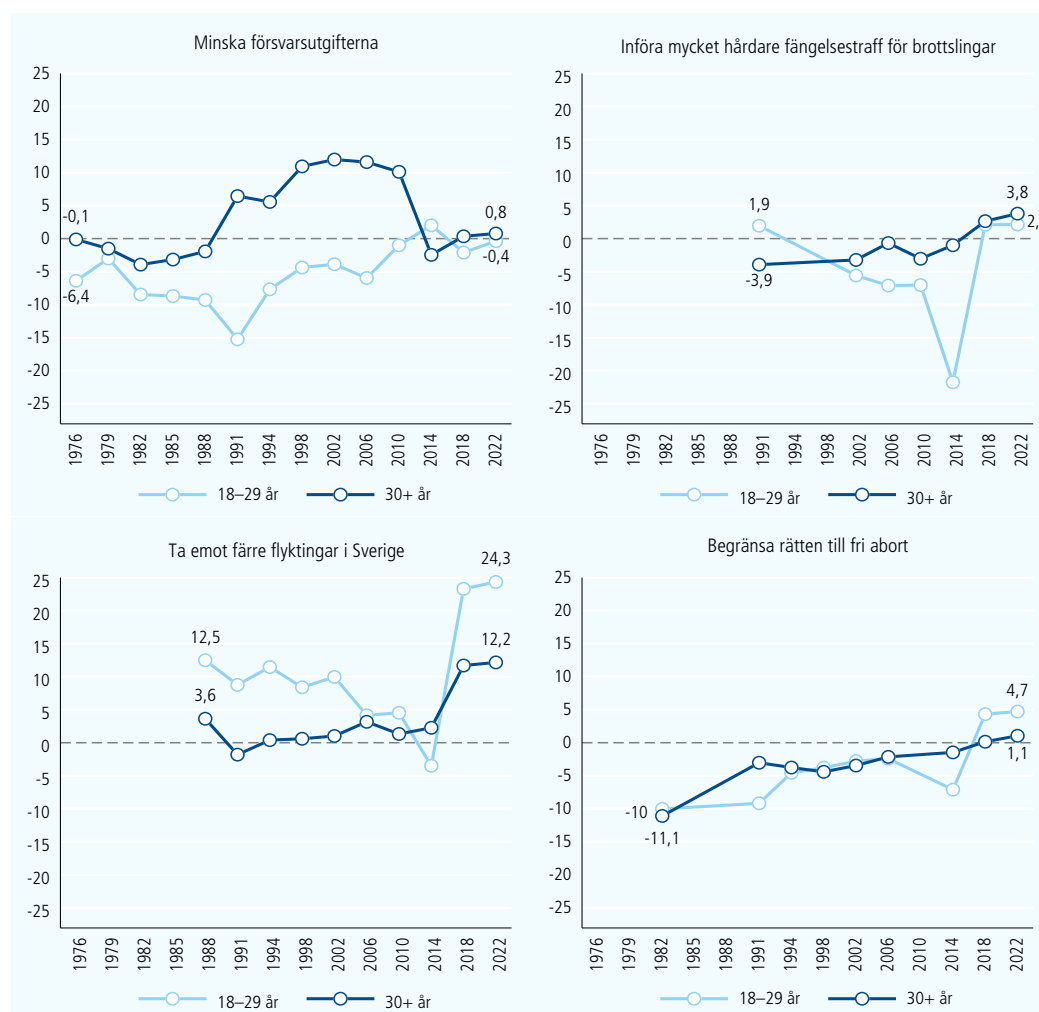
Figur 3 Könsskillnader i inställning till politiska sakfrågor bland unga (18–29 år) och övriga (andelen positiva)

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Figuren visar könsskillnader i ett antal sakfrågor, uppdelade på unga (18–29 år) och övriga respondenter (30 år och äldre). Värdena anger differensen mellan andelen män och andelen kvinnor som har svarat 1 "Mycket bra förslag" eller 2 "Ganska bra förslag" på en femgradig skala, som även omfattar svarsalternativen 3 "Varken bra eller dåligt förslag", 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". Positiva värden innebär större stöd bland män, medan negativa värden innebär större stöd bland kvinnor. Antalet respondenter varierar mellan undersökningar och frågor; exakta n-tal redovisas i appendix.

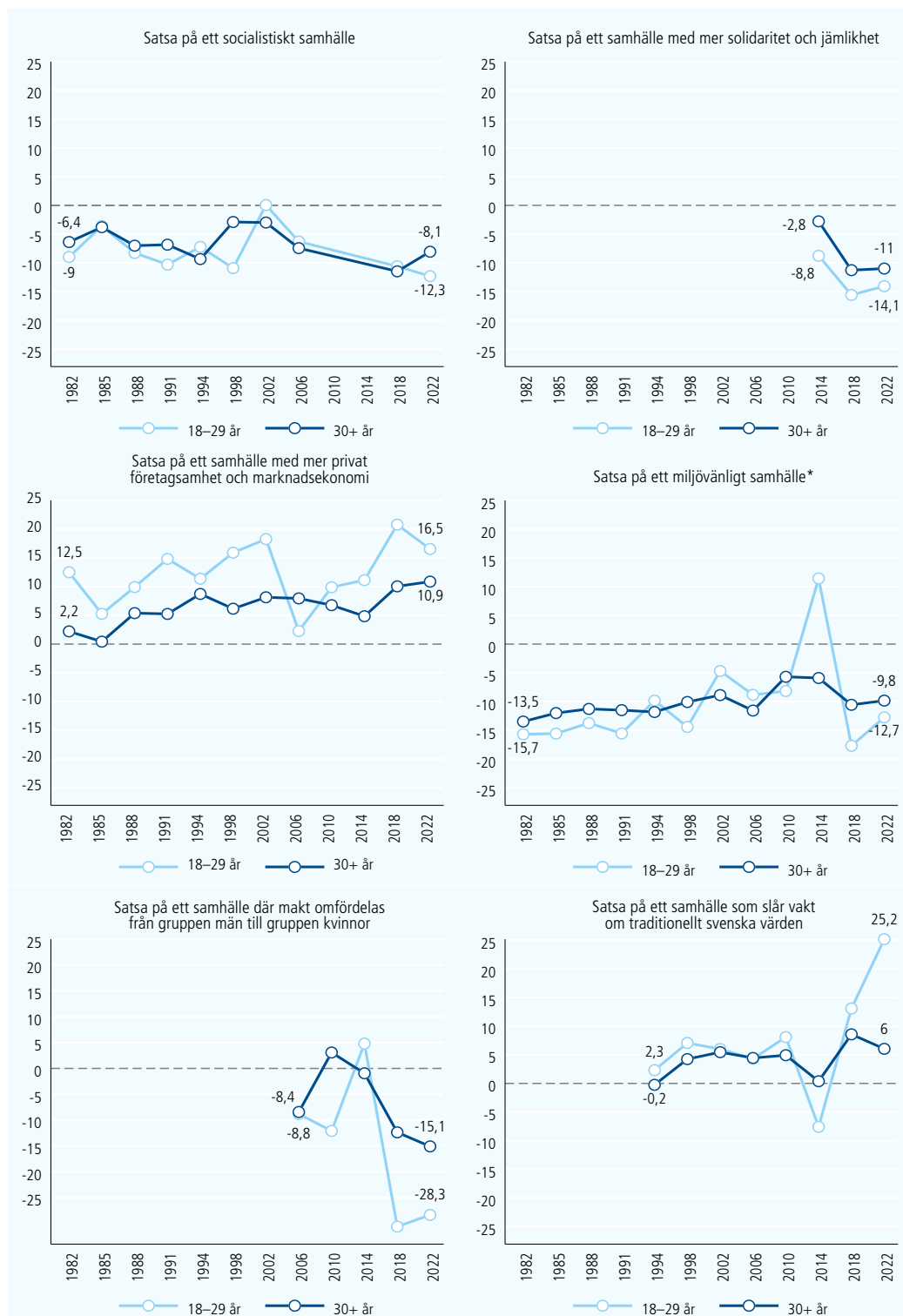
Figur 3 (forts) Könsskillnader i inställning till politiska sakfrågor bland unga (18–29 år) och övriga (andelen positiva)

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Figuren visar könsskillnader i ett antal sakfrågor, uppdelade på unga (18–29 år) och övriga respondenter (30 år och äldre). Värdena anger differensen mellan andelen män och andelen kvinnor som har svarat 1 "Mycket bra förslag" eller 2 "Ganska bra förslag" på en femgradig skala, som även omfattar svarsalternativen 3 "Varken bra eller dåligt förslag", 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". Positiva värden innebär större stöd bland män, medan negativa värden innebär större stöd bland kvinnor. Antalet respondenter varierar mellan undersökningar och frågor; exakta n-tal redovisas i appendix.

Figur 4 Könsskillnader i bedömningar av framtida samhällen bland unga (18–29 år) och övriga (andelen positiva)

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1982–2022.

Kommentar: Figuren visar könsskillnader i bedömningar av ett antal framtidsscenarier, uppdelade på unga (18–29 år) och övriga respondenter (30 år och äldre). Värdena anger differensen mellan andelen män och andelen kvinnor som har svarat mellan 6–10 på en elvgradig skala där 0 står för 'Mycket dåligt förslag', 10 står för 'Mycket bra förslag' och 5 för 'Varken bra eller dåligt förslag'. Positiva värden innebär större stöd bland män, medan negativa värden innebär större stöd bland kvinnor. Antalet respondenter varierar mellan undersökningar och frågor; exakta n-tal redovisas i appendix. *Frågan "Satsa på ett miljövänligt samhälle" formulerades fram till och med 2014 som "...även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt". I Valundersökningarna 2018 och 2022 ändrades formuleringen till "...även om det innebär sänkt materiell levnadsstandard".

Diskussion och slutsats

Denna rapport har undersökt hur könsskillnader i politiska åsikter har utvecklats över tid, samt om och hur denna utveckling skiljer sig mellan unga (18–29 år) och den övriga befolkningen. Resultaten visar att systematiska skillnader mellan mäns och kvinnors politiska åsikter länge har varit ett stabilt och återkommande inslag i svensk politik, men att könsgapets riktning och storlek varierar mellan olika frågor och över tid. När resultaten bryts ned efter ålder framträder ytterligare nyanser. Könsgapet skiljer sig mellan unga och den övriga befolkningen, men utan att följa något entydigt mönster.

I 2022 års undersökning intar kvinnor i genomsnitt mer vänster- och GAL-orienterade åsikter, medan män i högre grad intar mer höger- och TAN-orienterade positioner. Detta mönster ligger i linje med det moderna könsgapet och återfinns i alla förutom en av de undersökta variablerna. Samtidigt har könsgapets riktning i enskilda frågor vid flera tidigare mätningar avvikit från vad som kan förväntas utifrån teorin. Några tydliga tecken på den övergång från ett traditionellt till ett modernt könsgap som beskrivs i litteraturen framträder inte heller, även om detta delvis kan bero på att tidsserierna inte sträcker sig tillräckligt långt tillbaka. Sammantaget går det dock att konstatera att riktningen på könsskillnaderna framstår som mer rörlig i specifika politiska åsikter jämfört med bredare indikatorer för politisk orientering.

Riktningen på könsgapet är i de flesta fall densamma bland unga personer och i den övriga befolkningen, även om vissa undantag förekommer. Sådana avvikelser är något vanligare i GAL–TAN-förslagen än i vänster–högerförslagen. När riktningen skiljer sig åt rör det sig dock oftast om enstaka mätningar, där könsskillnaderna i regel är små i åtminstone en av grupperna. Det enda tydliga undantaget är förslaget om minskade försvarsutgifter, där en mer långvarig skillnad i könsgapets riktning sammanfaller med relativt stora könsskillnader i båda grupperna. Detta är också den enda variabeln där könsgapets riktning skiljer sig åt mellan unga och övriga i 2022 års undersökning.

Som tidigare nämnt kunde Valforskningsprogrammet efter 2022 års val konstatera att könsskillnaderna i partival var större än någonsin. Detta mönster återkommer dock inte lika tydligt när enskilda politiska sakfrågor och framtidsförslag studeras. I mer än hälften av de frågor som analyseras i denna rapport har könsskillnaderna varit större vid någon tidigare mätning än i den senaste undersökningen, och tidpunkterna för dessa toppar varierar mellan frågorna. Det är över lag svårt att urskilja entydiga mönster för könsgapets storlek, även när förslagen delas upp efter ideologisk dimension eller frågetyp. Det mönster som Ahlbom och Karlsson (2024) identifierar – med små könsskillnader omkring 2014 följt av ökningar – återfinns exempelvis inte i samtliga frågor, och avvikelserna uppvisar ingen systematik.

På liknande sätt framträder inte heller några tydliga mönster för hur könsskillnadernas storlek påverkas av en frågas politiska aktualitet. I frågan om att ta emot färre flyktingar kan vi exempelvis se att könsskillnaderna ökade markant i samband med flyktingvågen 2015. Från att ha varit nästintill obefintliga i 2014 års undersökning närmade skillnaderna sig 15 procentenheter vid valet 2018. I kontrast till detta var könsskillnaderna i frågan om att minska försvarsutgifterna nästintill obefintliga i den senaste undersökningen, trots att försvarspolitiken fick stort utrymme under 2022 i samband med Rysslands invasion av Ukraina och Sveriges Natoansökan. Denna fråga uppvisade däremot tydliga könsskillnader så sent som 2010, trots att den då var betydligt mindre framträdande i den politiska debatten. En möjlig förklaring till denna skillnad är att graden av partipolitisk enighet är högre i försvarsfrågan än i flyktingfrågan. Samtidigt har det under senare år funnits en relativt bred enighet även i flyktingfrågan, åtminstone bland de största partierna.

När könsgapet delas upp efter ålder visar 2022 års undersökning att skillnaderna är större bland unga (18–29 år) än bland övriga i 12 av de 16 analyserade variablerna. Detta indikerar att de större könsskillnaderna bland unga i partival och vänster–högerplacering bottnar i faktiska åsiktsskillnader, snarare än till exempel skillnader i hur partier eller ideologiska skalor uppfattas. Precis som för bredare politiska mått har

könsskillnaderna inte genomgående varit större bland unga över tid, vilket pekar på ett generationsmönster. Om detta mönster består i kommande generationer kan könsskillnaderna i politiska åsikter komma att förstärkas framöver. I så fall kan resultaten även ge vägledning om vilka frågor som kan komma att bli mer eller mindre köns-polariserade framöver. Att könsskillnaderna är större bland unga i samtliga framtidsförslag kan exempelvis tyda på att värderingsfrågor kan få ökad betydelse för könsgapets framtida utveckling. Samtidigt bör det nämnas att könsskillnaderna i vissa frågor oftast har varit större bland unga, med endast ett fåtal undantag. Detta tyder på att det även finns ett åldersmönster, åtminstone i vissa frågor.

Sammantaget visar resultaten att könsgapets utveckling präglas av variation snarare än av tydliga mönster. Både riktning och storlek är mer rörliga i enskilda sak- och värderingsfrågor jämfört med bredare mått på politisk orientering. Det kan framstå som frustrerande att i princip inga mönster kan identifieras utan undantag, men denna variation är i sig ett viktigt resultat. Den indikerar att könsgapet inte bör förstås som ett enhetligt fenomen, utan som något vars uttryck varierar beroende på politikområde och tidsperiod. Denna komplexitet tenderar att döljas när analysen baseras på bredare indikatorer, såsom partival eller vänster-högerplacering. Även om det går att konstatera att kvinnor i dag är mer vänster- och GAL-orienterade, medan män mer höger- och TAN-orienterade, visar resultaten alltså att könsgapet i konkreta politiska åsikter är mer mångfacetterat än vad dessa övergripande mönster antyder.

Mot denna bakgrund pekar resultaten på flera viktiga riktningar för framtida forskning. För det första finns ett behov av att närmare undersöka varför könsgapet tar sig så olika uttryck i olika typer av sak- och värderingsfrågor, samt vilka mekanismer som driver dessa variationer. Vidare bör framtida studier undersöka i vilken utsträckning dagens rekordstora skillnader i partival drivs av konkreta politiska åsikter, i jämförelse med andra faktorer. Resultaten indikerar också behovet av att studera hur könsskillnader påverkas av en frågas politiska aktualitet, och varför ökad uppmärksamhet i vissa fall sammanfaller med ökade könsskillnader medan den i andra fall inte gör det. Slutligen behövs vidare analyser där könsskillnaderna i enskilda politiska åsikter studeras uppdelat efter ålder. Sådana studier kan bidra till att avgöra i vilken utsträckning dagens omfattande könsskillnader bland unga främst speglar ett generationsmönster eller ett åldersmönster.

Referenser

- Abendschön, Simone, & Steinmetz, Stephanie. (2014). The Gender Gap in Voting Revisited: Women's Party Preferences in a European Context. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 21(2), 315–344. <https://doi.org/10.1093/sp/jxu009>
- Ahlbom, Jakob, Oscarson, Maria, & Wängnerud, Lena. (2022). I Patrik Öhberg, Henrik Oscarson & Jakob Ahlbom, I Folkviljans förverkligande. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Ahlbom, Jakob & Richard Karlsson (2023). Könsskillnader bland svenska väljare 1921–2022. Valforskningsprogrammets rapportserie 2023:9. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Almond, Gabriel Abraham, & Verba, Sidney. (1963). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton University Press.
- Campbell, Angus, Converse, Philip E., Miller, Warren E., & Stokes, Donald E. (1960). *The American Voter*. Wiley.
- Campbell, Rosie, & Erzeel, Silvia. (2018). Exploring Gender Differences in Support for Rightist Parties: The Role of Party and Gender Ideology. *Politics & Gender*, 14(1), 80–105. Cambridge Core. <https://doi.org/10.1017/S1743923X17000599>
- Dassonneville, Ruth. (2021). Change and continuity in the ideological gender gap a longitudinal analysis of left-right self-placement in OECD countries. *European Journal of Political Research*, 60(1), 225–238. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12384>
- Duverger, Maurice. (1955). *The Political Role of Women*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Giger, Nathalie. (2009). Towards a modern gender gap in Europe? A comparative analysis of voting behavior in 12 countries. *The Social Science Journal* 46:474-492.
- Hernes, Helga Maria. (1987). *Welfare State and Woman Power. Essays in State Feminism*. Norwegian University Press
- Holmberg, Sören. (1981). *Svenska väljare*. Publica/Liber.
- Hooghe, Liesbeth, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2002). Does left/right structure party positions on European integration?. *Comparative Political Studies* 35(8): 965–989.
- IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. (2023). *Forskningssammanfattning: Forskning om kvinnor och män på arbetsmarknaden*. <https://www.ifau.se/Press/Forskningssammanfattningar/kvinnor-och-man-pa-arbetsmarknaden/>
- Inglehart, Ronald. (1977). *The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics*. Princeton University Press.
- Inglehart, Ronald, & Norris, Pippa. (2003). *Rising tide: Gender Equality and Cultural Change around the World*. Cambridge University Press.

- Inglehart, Ronald, & Norris, Pippa. (2000). The Developmental Theory of the Gender Gap: Women's and Men's Voting Behavior in Global Perspective. *International Political Science Review / Revue internationale de science politique*, 21(4), 441–463.
- Iversen, Torben, & Rosenbluth, Frances. (2006). The Political Economy of Gender: Explaining Cross-National Variation in the Gender Division of Labor and the Gender Voting Gap. *American Journal of Political Science*, 50(1), 1–19
- Lipset, Seymour M. (1960). *Political Man: The Social Bases of Politics*. Doubleday
- Marks, Gary, Attewell, David, Rovny, Jan, & Hooghe, Liesbet. (2021). A cleavage perspective on European party competition. I Marianne Riddervold, Jarle Trondal, & Akasemi Newsome, *The Palgrave Handbook of EU Crises*. London: Palgrave MacMillan, 173–94.
- Norris, Pippa. (2005). *Radical Right: Voters and Parties in the Electoral Market*. Cambridge University Press.
- Norris, Pippa, & Inglehart, Ronald. (2019). *Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism*. Cambridge University Press.
- Oscarsson, Henrik. (1998). Den svenska partirymden: Väljarnas uppfattningar av konfliktstrukturen i partisystemet 1956–1996. *Göteborg Studies in Politics* 54.
- Oscarsson, Henrik, Bergman, Torbjörn, Bergström, Annika, & Hellström, Johan. (2021). *Demokratirådets rapport 2021: Polarisering i Sverige*. SNS Förlag.
- Oskarson, Maria, & Wängnerud, Lena. (1995). *Kvinnor som väljare och valda*. Studentlitteratur.
- Oskarson, Maria, & Wängnerud, Lena. (2013). The Story of the Gender Gap in Swedish Politics: Only Partially Diminishing Differences. I Stefan Dahlberg, Henrik Oscarsson, & Lena Wängnerud, *Stepping Stones: Research on Political Representation, Voting Behavior, and Quality of Government*. Department of Political Science, University of Gothenburg.
- Rohdén, Helena, Staland Nyman, Carin, & Edström, Maria. (2012). Påverkar omsorgsansvar våra åsikter? I Lennart Weibull, Henrik Oscarsson, & Annika Bergström, *I framtidens skugga* (Vol. 56, s. 107–126). SOM-institutet.
- SCB, Statistikmyndigheten. (2022). En fråga om tid (TID2021) *En studie av tidsanvändning bland kvinnor och män 2021*. SCB: Avdelningen för social statistik och analys.
- Shorrocks, Rosalind. (2021). *Women, Men, and Elections: Policy Supply and Gendered Voting Behaviour in Western Democracies*. Routledge.
- Särilvik, Bo. (1959). *Opinionsbildningen vid folkomröstningen 1957* (Författningsutredningen: IV) [Statens Offentliga Utredningar 1959:10]. Justitiedepartementet
- Tingsten, Herbert. (1937). *Political Behavior: Studies in Election Statistics*. London: P.S. King.

Appendix

Tabell 3 Underliggande värden till figur 1: Könsskillnader i inställning till politiska sakfrågor (andel positiva, differens och antal)

Sakfråga	År	Män (pe)	Kvinnor (pe)	Differens (pe)	Män (Antal)	Kvinnor (Antal)	Totalt antal
<i>Minska inkomstskillnaderna i samhället</i>	1988	57,1	64,0	-6,9	1 304	1 110	2 414
	1991	57,2	65,6	-8,4	1 268	1 143	2 411
	1994	55,7	68,7	-13,0	1 204	1 038	2 242
	1998	62,0	70,6	-8,6	953	822	1 775
	2002	69,3	74,2	-4,9	1 065	973	2 038
	2006	67,3	76,4	-9,1	9 56	870	1 826
	2010	67,0	70,9	-3,9	688	636	1 324
	2014	71,2	71,7	-0,5	511	492	1 003
	2018	59,8	68,6	-8,8	5 166	5 316	10 482
	2022	59,4	66,8	-7,4	5 597	5 646	11 243
<i>Införa sex timmars arbetsdag för förvärsarbetande</i>	1976	41,3	53,1	-11,8	1 411	1 182	2 593
	1985	53,6	70,5	-16,9	1 361	1 256	2 617
	1988	45,6	67,1	-21,5	1 305	1 123	2 428
	1994	42,2	60,4	-18,2	1 202	1 030	2 232
	1998	42,8	63,5	-20,7	948	822	1 770
	2002	46,3	64,6	-18,3	1 051	960	2 011
	2006	42,8	63,5	-20,7	957	880	1 837
	2010	39,2	57,6	-18,4	686	639	1 325
	2014	36,5	49,6	-13,1	512	490	1 002
	2018	30,0	48,9	-18,9	1 674	1 651	3 325
	2022	29,8	44,6	-14,8	2 149	2 129	4 278
<i>Minska den offentliga sektorn</i>	1982	47,4	34,3	13,1	1 366	1 212	2 578
	1985	53,7	36,3	17,4	1 368	1 233	2 601
	1988	45,8	30,2	15,6	1 291	1 091	2 382
	1991	60,8	45,5	15,3	1 248	1 118	2 366
	1994	37,6	23,3	14,3	1 201	1 026	2 227
	1998	27,3	17,5	9,8	937	817	1 754
	2002	31,3	19,4	11,9	1 049	942	1 991
	2006	31,9	22,8	9,1	944	842	1 786
	2010	25,7	22,5	3,2	668	621	1 289
	2014	20,8	14,8	6,0	504	479	983
	2018	24,6	16,2	8,4	1 668	1 607	3 275
	2022	29,0	17,5	11,5	2 122	2 060	4 182
<i>Sänka skatterna</i>	1998	64,5	60,6	3,9	954	837	1 791
	2002	52,7	47,2	5,5	1 073	986	2 059
	2006	56,9	54,6	2,3	958	878	1 836
	2010	47,3	44,8	2,5	685	641	1 326
	2014	24,9	26,2	-1,3	827	798	1 625
	2018	44,4	35,4	9,0	4 369	4 488	8 857
	2022	50,0	40,2	9,8	5 634	5 688	11 322
<i>Bedriva mer av sjukvården i privat regi</i>	1985	53,4	57,4	-4,0	1 384	1 300	2 684
	1988	47,9	50,8	-2,9	1 316	1 129	2 445
	1991	58,9	58,1	0,8	1 263	1 139	2 402
	1994	21,9	23,5	-1,6	1 196	1 033	2 229
	1998	30,5	32,5	-2,0	943	821	1 764
	2002	31,1	32,0	-0,9	1 056	971	2 027
	2006	38,9	39,9	-1,0	950	857	1 807
	2010	34,2	30,6	3,6	679	635	1 314
	2014	18,3	18,7	-0,4	513	493	1 006
	2018	24,2	23,8	0,4	5 153	5 312	10 465
	2022	17,4	15,4	2,0	5 593	5 660	11 253
<i>Öka det ekonomiska stödet för invandrare så att de kan bevara sin egen kultur</i>	1979	35,8	40,5	-4,7	1 345	1 132	2 477
	1982	28,7	32,0	-3,3	1 369	1 239	2 608
	1985	24,7	31,0	-6,3	1 354	1 250	2 604
	1988	19,7	25,0	-5,3	1 298	1 103	2 401
	1991	14,0	18,0	-4,0	1 264	1 134	2 398
	1994	8,4	11,4	-3,0	1 193	1 032	2 225
	1998	17,3	18,5	-1,2	942	817	1 759

	2002	13,2	14,7	-1,5	1 055	954	2 009
	2006	13,3	14,9	-1,6	942	860	1 802
	2010	13,2	16,2	-3,0	676	631	1 307
	2018	4,3	5,8	-1,5	1 821	1 881	3 702
	2022	5,3	6,9	-1,6	1 052	1 021	2 073
<i>Minska försvarsutgifterna</i>	1976	49,4	51,3	-1,9	1 402	1 122	2 524
	1979	50,3	52,3	-2,0	1 413	1 213	2 626
	1982	40,1	45,4	-5,3	1 405	1 239	2 644
	1985	35,6	40,0	-4,4	1 396	1 263	2 659
	1988	26,8	30,6	-3,8	1 323	1 112	2 435
	1991	44,1	43,1	1,0	1 275	1 122	2 397
	1994	58,6	56,4	2,2	1 209	1 035	2 244
	1998	54,4	46,9	7,5	956	816	1 772
	2002	50,1	41,1	9,0	1 065	946	2 011
	2006	50,6	41,9	8,7	954	842	1 796
	2010	45,9	37,6	8,3	679	625	1 304
	2014	20,8	22,7	-1,9	514	480	994
	2018	18,2	18,1	0,1	4 278	4 315	8 593
	2022	11,1	10,5	0,6	1 287	1 384	2 671
<i>Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar</i>	1991	68,9	71,3	-2,4	1 262	1 149	2 411
	2002	62,7	66,4	-3,7	1 063	965	2 028
	2006	61,8	63,6	-1,8	957	876	1 833
	2010	52,9	56,5	-3,6	681	634	1 315
	2014	51,3	55,3	-4,0	511	486	997
	2018	72,4	69,8	2,6	5 186	5 355	10 541
	2022	74,0	70,3	3,7	5 650	5 722	11 372
<i>Ta emot färre flyktingar i Sverige</i>	1988	38,1	32,4	5,7	1 312	1 127	2 439
	1991	53,9	52,9	1,0	1 262	1 145	2 407
	1994	55,3	52,0	3,3	1 197	1 034	2 231
	1998	45,3	42,8	2,5	939	817	1 756
	2002	45,2	42,5	2,7	1 063	975	2 038
	2006	37,5	34,1	3,4	947	859	1 806
	2010	32,7	30,9	1,8	682	632	1 314
	2014	34,4	33,2	1,2	836	790	1 626
	2018	58,8	45,5	13,3	5 187	5 360	10 547
	2022	60,6	47,2	13,4	5 640	5 714	11 354
<i>Begränsa rätten till fri abort</i>	1982	21,0	31,5	-10,5	1 333	1 269	2 602
	1991	19,0	23,6	-4,6	1 248	1 140	2 388
	1994	10,5	14,4	-3,9	1 195	1 040	2 235
	1998	13,3	17,5	-4,2	933	816	1 749
	2002	12,3	15,7	-3,4	1 039	963	2 002
	2006	11,1	13,3	-2,2	942	870	1 812
	2014	6,3	8,6	-2,3	507	491	998
	2018	6,7	6,0	0,7	897	900	1 797
	2022	6,3	4,8	1,5	1 113	1 120	2 233

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Tabellen redovisar de underliggande värdena till figur 1. Den visar andelen män respektive kvinnor som i ett antal sakfrågor har svarat 1 "Mycket bra förslag" eller 2 "Ganska bra förslag" på en femgradig skala, som även omfattar svarsalternativen 3 "Varken bra eller dåligt förslag", 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". Samtliga andelar är avrundade till en decimal. Tabellen redovisar även differensen mellan män och kvinnor, beräknad efter avrundning, samt antalet respondenter uppdelat på män, kvinnor och totalt.

Tabell 4 Underliggande värden till figur 2: Könsskillnader i bedömningar av framtida samhällen (andel positiva, differens och antal)

Framtida samhällen	År	Män (pe)	Kvinnor (pe)	Differens (pe)	Män (Antal)	Kvinnor (Antal)	Totalt antal
<i>Satsa på ett socialistiskt samhälle</i>	1982	17,7	24,8	-7,1	1 371	1 228	2 599
	1985	20,5	24,2	-3,7	1 352	1 204	2 556
	1988	20,7	28,0	-7,3	1 324	1 125	2 449
	1991	15,4	23,2	-7,8	1 256	1 123	2 379
	1994	19,1	27,9	-8,8	1 183	1 002	2 185
	1998	19,3	24,0	-4,7	939	804	1 743
	2002	24,0	26,5	-2,5	1 028	914	1 942
	2006	20,3	27,5	-7,2	938	830	1 768
	2018	26,2	37,8	-11,6	1 650	1 610	3 260
	2022	26,1	35,0	-8,9	2 108	2 055	4 163
	2014	82,2	85,8	-3,6	512	494	1 006
	2018	67,0	79,0	-12,0	1 652	1 638	3 290
	2022	70,0	81,4	-11,4	2 121	2 087	4 208
<i>Satsa på ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi</i>	1982	65,0	60,1	4,9	1 380	1 225	2 605
	1985	65,5	64,0	1,5	1 347	1 207	2 554
	1988	62,1	55,6	6,5	1 323	1 112	2 435
	1991	69,5	61,8	7,7	1 269	1 115	2 384
	1994	57,9	48,5	9,4	1 203	1 016	2 219
	1998	63,8	55,5	8,3	940	818	1 758
	2002	59,1	49,0	10,1	1 051	938	1 989
	2006	64,4	57,4	7,0	956	860	1 816
	2010	53,7	46,4	7,3	685	633	1 318
	2014	49,2	43,5	5,7	514	485	999
	2018	50,5	39,2	11,3	1 652	1 621	3 273
	2022	46,0	34,7	11,3	3 202	3 101	6 303
<i>Satsa på ett miljövänligt samhälle*</i>	1982	40,4	54,3	-13,9	1 357	1 221	2 578
	1985	55,0	67,8	-12,8	1 338	1 209	2 547
	1988	56,1	68,0	-11,9	1 320	1 124	2 444
	1991	41,1	53,6	-12,5	1 264	1 129	2 393
	1994	41,3	52,6	-11,3	1 202	1 035	2 237
	1998	39,6	50,7	-11,1	942	825	1 767
	2002	38,1	46,2	-8,1	1 050	944	1 994
	2006	35,8	46,9	-11,1	953	862	1 815
	2010	40,6	46,7	-6,1	684	636	1 320
	2014	44,6	48,2	-3,6	513	490	1 003
	2018	53,8	65,4	-11,6	4 275	4 348	8 623
	2022	50,7	60,8	-10,1	4 510	4 528	9 038
<i>Satsa på ett samhälle där makt omfördelas från gruppen män till gruppen kvinnor</i>	2006	32,3	40,8	-8,5	931	850	1 781
	2010	37,5	36,9	0,6	669	635	1 304
	2014	42,7	42,9	-0,2	503	485	988
	2018	40,1	54,8	-14,7	4 263	4 328	8 591
	2022	36,9	53,2	-16,3	4 487	4 491	8 978
<i>Satsa på ett samhälle som slår vakt om traditionellt svenska värden</i>	1994	66,5	66,1	0,4	1 193	1 046	2 239
	1998	69,7	64,8	4,9	940	815	1 755
	2002	66,3	60,7	5,6	1 046	952	1 998
	2006	55,2	50,8	4,4	945	864	1 809
	2010	51,1	45,7	5,4	681	632	1 313
	2014	40,5	41,2	-0,7	513	488	1 001
	2018	55,4	45,8	9,6	1 653	1 630	3 283
	2022	59,7	51,7	8,0	2 116	2 085	4 201

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1982–2022.

Kommentar: Tabellen redovisar de underliggande värdena till figur 2. Den visar andelen män respektive kvinnor som har bedömt ett antal framtidsscenarion mellan 6–10 på en elvgradig skala där 0 står för 'Mycket dåligt förslag', 10 står för 'Mycket bra förslag' och 5 för 'Varken bra eller dåligt förslag'. Samtliga andelar är avrundade till en decimal. Tabellen redovisar även differensen mellan män och kvinnor, beräknad efter avrundning, samt antalet respondenter uppdelat på män, kvinnor och totalt. *Frågan "Satsa på ett miljövänligt samhälle" formulerades fram till och med 2014 som "...även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt". I Valundersökningarna 2018 och 2022 ändrades formuleringen till "...även om det innebär sänkt materiell levnadsstandard".

Tabell 5 Underliggande värden till figur 3: Könsskillnader i inställning till politiska sakfrågor bland unga (18–29 år) och övriga (andelen positiva, differens och antal)

Sakfråga	År	Män (18–29)	Kvinnor (18–29)	Differens (18–29)	Män (30+)	Kvinnor (30+)	Differens (30+)	Antal (18–29)	Antal (30+)	Totalt antal
<i>Minska inkomstskillnaderna i samhället</i>	1988	57,1	64,0	-8,1	58,7	65,4	-6,7	570	1 844	2 414
	1991	57,2	65,6	-10,5	59,1	66,8	-7,7	615	1 796	2 411
	1994	55,7	68,7	-13,1	56,8	69,7	-12,9	583	1 659	2 242
	1998	62,0	70,6	-10,4	63,7	71,8	-8,1	402	1 373	1 775
	2002	69,3	74,2	-7,0	70,1	74,6	-4,5	384	1 654	2 038
	2006	67,3	76,4	-3,0	68,3	78,8	-10,5	310	1 516	1 826
	2010	67,0	70,9	-0,2	67,2	71,8	-4,6	211	1 113	1 324
	2014	71,2	71,7	10,6	71,3	73,7	-2,4	138	865	1 003
	2018	59,8	68,6	-14,0	61,1	69,3	-8,2	1 359	9 123	10 482
	2022	59,4	66,8	-10,2	60,1	67,4	-7,3	1 020	10 223	11 243
<i>Införa sex timmars arbetsdag för alla förvärsarbetande</i>	1976	41,3	53,1	-22,4	40,7	48,6	-7,9	629	1 964	2 593
	1985	53,6	70,5	-24,1	54,1	68,7	-14,6	626	1 991	2 617
	1988	45,6	67,1	-24,3	44,5	64,9	-20,4	577	1 851	2 428
	1994	42,2	60,4	-22,7	44,7	61,4	-16,7	578	1 654	2 232
	1998	42,8	63,5	-20,6	43,3	64,0	-20,7	402	1 368	1 770
	2002	46,3	64,6	-18,8	46,0	64,2	-18,2	371	1 640	2 011
	2006	42,8	63,5	-11,0	42,0	64,6	-22,6	312	1 525	1 837
	2010	39,2	57,6	-12,7	40,2	59,5	-19,3	209	1 116	1 325
	2014	36,5	49,6	7,5	35,4	51,8	-16,4	139	863	1 002
	2018	30,0	48,9	-14,4	29,3	48,7	-19,4	428	2 897	3 325
	2022	29,8	44,6	-4,9	29,2	44,8	-15,6	370	3 908	4 278
<i>Minska den offentliga sektorn</i>	1982	47,4	34,3	14,6	49,2	37,0	12,2	595	1 983	2 578
	1985	53,7	36,3	17,3	56,2	38,7	17,5	618	1 983	2 601
	1988	45,8	30,2	10,8	46,9	30,0	16,9	545	1 837	2 382
	1991	60,8	45,5	15,9	61,1	46,0	15,1	590	1 776	2 366
	1994	37,6	23,3	15,6	38,5	24,7	13,8	573	1 654	2 227
	1998	27,3	17,5	14,1	26,2	17,6	8,6	392	1 362	1 754
	2002	31,3	19,4	6,9	32,1	19,1	13,0	368	1 623	1 991
	2006	31,9	22,8	2,9	33,7	23,4	10,3	292	1 494	1 786
	2010	25,7	22,5	1,3	26,7	23,1	3,6	197	1 092	1 289
	2014	20,8	14,8	5,7	22,4	16,4	6,0	131	852	983
	2018	24,6	16,2	5,5	25,4	16,8	8,6	423	2 852	3 275
	2022	29,0	17,5	19,7	29,2	18,7	10,5	358	3 824	4 182
<i>Sänka skatterna</i>	1998	64,5	60,6	14,4	61,8	60,9	0,9	401	1 390	1 791
	2002	52,7	47,2	9,5	51,9	47,4	4,5	387	1 672	2 059
	2006	56,9	54,6	7,0	56,5	55,1	1,4	313	1 523	1 836
	2010	47,3	44,8	13,5	45,7	45,3	0,4	210	1 116	1 326
	2014	24,9	26,2	9,3	23,4	26,7	-3,3	257	1 368	1 625
	2018	44,4	35,4	7,2	44,1	34,8	9,3	1 159	7 698	8 857
	2022	50,0	40,2	16,2	49,6	40,4	9,2	1 027	10 295	11 322
<i>Bedriva mer av sjukvården i privat regi</i>	1985	53,4	57,4	-2,2	55	59,4	-4,4	642	2 042	2 684
	1988	47,9	50,8	-0,7	48,2	51,9	-3,7	574	1 871	2 445
	1991	58,9	58,1	5,0	57,3	58,0	-0,7	614	1 788	2 402
	1994	21,9	23,5	-1,0	20,9	22,7	-1,8	579	1 650	2 229
	1998	30,5	32,5	3,4	28,9	32,3	-3,4	395	1 369	1 764
	2002	31,1	32,0	5,5	29,9	32,3	-2,4	378	1 649	2 027
	2006	38,9	39,9	-3,2	40,6	41,2	-0,6	302	1 505	1 807
	2010	34,2	30,6	8,9	33,3	30,7	2,6	208	1 106	1 314
	2014	18,3	18,7	-6,5	17,8	17,2	0,6	138	868	1 006
	2018	24,2	23,8	2,9	23,7	23,5	0,2	1 356	9 109	10 465
	2022	17,4	15,4	5,0	17,1	15,3	1,8	1 010	10 243	11 253
<i>Öka det ekonomiska stödet för invandrare så att de kan bevara sin egen kultur</i>	1979	35,8	40,5	-4,8	37,3	42,3	-5,0	544	1 933	2 477
	1982	28,7	32,0	-6,6	30,4	32,9	-2,5	615	1 993	2 608
	1985	24,7	31,0	-7,3	26,3	32,2	-5,9	631	1 973	2 604
	1988	19,7	25,0	-6,2	21,1	26,2	-5,1	573	1 828	2 401
	1991	14,0	18,0	-10,8	16,1	17,8	-1,7	612	1 786	2 398
	1994	8,4	11,4	-3,8	8,3	11,1	-2,8	582	1 643	2 225
	1998	17,3	18,5	-3,4	16,1	16,5	-0,4	396	1 363	1 759
	2002	13,2	14,7	-2,5	11,7	13,0	-1,3	381	1 628	2 009
	2006	13,3	14,9	-5,7	12,7	13,5	-0,8	305	1 497	1 802

	2010	13,2	16,2	-6,4	12,0	14,5	-2,5	210	1 097	1 307
	2018	4,3	5,8	-4,9	3,9	4,8	-0,9	488	3 214	3 702
	2022	5,3	6,9	-0,6	4,6	5,8	-1,2	161	1 912	2 073
<i>Minska försvarsutgifterna</i>	1976	49,4	51,3	-6,3	48,7	48,8	-0,1	611	1 913	2 524
	1979	50,3	52,3	-3,0	47,8	49,4	-1,6	574	2 052	2 626
	1982	40,1	45,4	-8,5	38,6	42,6	-4,0	616	2 028	2 644
	1985	35,6	40,0	-8,7	34,8	38,0	-3,2	638	2 021	2 659
	1988	26,8	30,6	-9,3	26,3	28,3	-2,0	579	1 856	2 435
	1991	44,1	43,1	-15,2	46,8	40,3	6,5	609	1 788	2 397
	1994	58,6	56,4	-7,7	61,6	56,1	5,5	584	1 660	2 244
	1998	54,4	46,9	-4,4	55,5	44,5	11,0	400	1 372	1 772
	2002	50,1	41,1	-3,9	50,8	38,8	12,0	379	1 632	2 011
	2006	50,6	41,9	-6,0	52,1	40,5	11,6	295	1 501	1 796
	2010	45,9	37,6	-1,1	46,2	36,1	10,1	207	1 097	1 304
	2014	20,8	22,7	2,0	19,1	21,6	-2,5	138	856	994
	2018	18,2	18,1	-2,1	18,2	17,9	0,3	1 111	7 482	8 593
	2022	11,1	10,5	-0,4	11,0	10,3	0,7	253	2 418	2 671
<i>Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar</i>	1991	68,9	71,3	2,0	65,1	69,0	-3,9	618	1 793	2 411
	2002	62,7	66,4	-5,6	63,1	66,4	-3,3	386	1 642	2 028
	2006	61,8	63,6	-7,1	60,3	61,0	-0,7	316	1 517	1 833
	2010	52,9	56,5	-7,0	50,7	53,7	-3,0	211	1 104	1 315
	2014	51,3	55,3	-21,8	50,6	51,6	-1,0	141	856	997
	2018	72,4	69,8	2,1	72,5	69,8	2,7	1 365	9 176	10 541
	2022	74,0	70,3	2,2	74,3	70,5	3,8	1 028	10 344	11 372
<i>Ta emot färre flyktingar i Sverige</i>	1988	38,1	32,4	12,5	36,2	32,6	3,6	576	1 863	2 439
	1991	53,9	52,9	8,8	50,6	52,4	-1,8	613	1 794	2 407
	1994	55,3	52,0	11,5	54,5	54,1	0,4	580	1 651	2 231
	1998	45,3	42,8	8,4	46,2	45,6	0,6	398	1 358	1 756
	2002	45,2	42,5	10,0	46,3	45,3	1,0	387	1 651	2 038
	2006	37,5	34,1	4,2	38,2	35,0	3,2	310	1 496	1 806
	2010	32,7	30,9	4,5	32,4	31,1	1,3	212	1 102	1 314
	2014	34,4	33,2	-3,5	36,1	33,8	2,3	254	1 372	1 626
	2018	58,8	45,5	23,3	58,9	47,2	11,7	1 363	9 184	10 547
	2022	60,6	47,2	24,3	60,7	48,5	12,2	1 018	10 336	11 354
<i>Begränsa rätten till fri abort</i>	1982	21,0	31,5	-10,0	22,5	33,6	-11,1	619	1 983	2 602
	1991	19,0	23,6	-9,2	19,7	22,7	-3,0	616	1 772	2 388
	1994	10,5	14,4	-4,5	10,7	14,5	-3,8	584	1 651	2 235
	1998	13,3	17,5	-3,8	14,2	18,6	-4,4	397	1 352	1 749
	2002	12,3	15,7	-2,7	13,1	16,6	-3,5	380	1 622	2 002
	2006	11,1	13,3	-2,4	11,1	13,2	-2,1	314	1 498	1 812
	2014	6,3	8,6	-7,1	6,8	8,3	-1,5	139	859	998
	2018	6,7	6,0	4,3	6,4	6,2	0,2	236	1 561	1 797
	2022	6,3	4,8	4,8	6,4	5,3	1,1	210	2 023	2 233

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1976–2022.

Kommentar: Tabellen redovisar de underliggande värdena till figur 3. Den visar andelen unga män (18–29 år), unga kvinnor (18–29 år), äldre män (30+ år), samt äldre kvinnor (30+ år) som har i ett antal sakfrågor har svarat 1 "Mycket bra förslag" eller 2 "Ganska bra förslag" på en femgradig skala. Skalan omfattar även svarsalternativen 3 "Varken bra eller dåligt förslag", 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". Samtliga andelar är avrundade till en decimal. Tabellen redovisar även differensen mellan män och kvinnor inom respektive åldersgrupp, beräknad efter avrundning, samt antalet respondenter uppdelat på unga (18–29 år), övriga (30+ år) och totalt.

Tabell 6 Underliggande värden till figur 4: Könsskillnader i bedömningar av framtida samhällen bland unga (18–29 år) och övriga (andelen positiva, differens och antal)

Sakfråga	År	Män (18–29)	Kvinnor (18–29)	Differens (18–29)	Män (30+)	Kvinnor (30+)	Differens (30+)	Antal (18–29)	Antal (30+)	Totalt antal
<i>Satsa på ett socialistiskt samhälle</i>	1982	18,6	27,6	-9,0	17,4	23,8	-6,4	620	1 979	2 599
	1985	23,9	27,5	-3,6	19,4	23,2	-3,8	606	1 950	2 556
	1988	19,9	28,2	-8,3	20,9	27,9	-7,0	579	1 870	2 449
	1991	14,1	24,4	-10,3	15,9	22,8	-6,8	595	1 784	2 379
	1994	24,1	31,3	-7,2	17,4	26,7	-9,3	568	1 617	2 185
	1998	22,6	33,5	-10,9	18,3	21,2	-2,9	390	1 353	1 743
	2002	36,3	36,3	0,1	21,2	24,2	-3,0	361	1 581	1 942
	2006	33,1	39,4	-6,3	17,7	25,1	-7,4	294	1 474	1 768
	2018	37,2	47,8	-10,6	24,7	36,2	-11,5	415	2 845	3 260
	2022	38,7	51,0	-12,3	25,2	33,2	-8,1	352	3 811	4 163
	2014	77,1	85,9	-8,8	83,0	85,8	-2,8	141	865	1 006
	2018	71,6	87,2	-15,6	66,4	77,7	-11,3	416	2 874	3 290
	2022	74,5	88,6	-14,1	69,6	80,6	-11,0	363	3 845	4 208
<i>Satsa på ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi</i>	1982	64,7	52,2	12,5	65,1	62,9	2,2	623	1 982	2 605
	1985	64,3	59,1	5,3	65,8	65,4	0,4	604	1 950	2 554
	1988	63,4	53,5	9,9	61,6	56,2	5,4	580	1 855	2 435
	1991	75,5	60,7	14,8	67,4	62,2	5,3	607	1 777	2 384
	1994	59,0	47,6	11,4	57,6	48,9	8,7	576	1 643	2 219
	1998	71,3	55,4	15,9	61,7	55,5	6,2	395	1 363	1 758
	2002	59,2	40,9	18,3	59,1	50,9	8,1	372	1 617	1 989
	2006	54,3	52,1	2,3	66,5	58,5	8,0	308	1 508	1 816
	2010	56,4	46,5	9,9	53,2	46,4	6,8	209	1 109	1 318
	2014	51,4	40,3	11,1	48,9	44,0	4,9	137	862	999
	2018	57,1	36,3	20,8	49,7	39,6	10,1	417	2 856	3 273
	2022	50,2	33,7	16,5	45,7	34,8	10,9	523	5 780	6 303
<i>Satsa på ett miljövänligt samhälle*</i>	1982	37,9	53,6	-15,7	41,1	54,5	-13,5	617	1 961	2 578
	1985	55,2	70,7	-15,6	55,0	67,0	-12,0	610	1 937	2 547
	1988	51,4	65,2	-13,7	57,6	68,9	-11,3	581	1 863	2 444
	1991	38,5	54,1	-15,5	41,9	53,4	-11,5	610	1 783	2 393
	1994	43,3	53,1	-9,8	40,6	52,4	-11,8	587	1 650	2 237
	1998	39,5	53,9	-14,4	39,6	49,7	-10,1	401	1 366	1 767
	2002	43,7	48,3	-4,7	36,8	45,7	-8,9	377	1 617	1 994
	2006	40,5	49,3	-8,8	34,8	46,4	-11,6	309	1 506	1 815
	2010	42,3	50,5	-8,2	40,3	46,0	-5,7	210	1 110	1 320
	2014	58,6	47,1	11,4	42,4	48,3	-5,9	140	863	1 003
	2018	54,6	72,3	-17,7	53,7	64,2	-10,6	1 112	7 511	8 623
	2022	50,6	63,3	-12,7	50,7	60,5	-9,8	791	8 247	9 038
<i>Satsa på ett samhälle där makt omfördelas från gruppen män till gruppen kvinnor</i>	2006	29,1	37,9	-8,8	33,0	41,4	-8,4	303	1 478	1 781
	2010	29,9	42,0	-12,1	39,0	35,9	3,1	207	1 097	1 304
	2014	39,1	34,3	4,8	43,3	44,3	-0,9	136	852	988
	2018	34,7	65,3	-30,6	40,8	53,1	-12,4	1 101	7 490	8 591
	2022	34,9	63,3	-28,3	37,1	52,1	-15,1	776	8 202	8 978
<i>Satsa på ett samhälle som slår vakt om traditionellt svenska värden</i>	1994	67,9	65,6	2,3	66,0	66,2	-0,2	575	1 664	2 239
	1998	62,7	55,7	7,1	71,7	67,5	4,2	397	1 358	1 755
	2002	54,3	48,3	6,0	69,0	63,6	5,5	375	1 623	1 998
	2006	44,0	39,7	4,3	57,5	53,1	4,4	305	1 504	1 809
	2010	39,1	31,0	8,1	53,4	48,5	4,9	210	1 103	1 313
	2014	22,9	30,4	-7,6	43,3	43,0	0,4	139	862	1 001
	2018	40,8	27,8	13,1	57,3	48,7	8,6	418	2 865	3 283
	2022	56,6	31,4	25,2	60,0	53,9	6,0	359	3 842	4 201

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1982–2022.

Kommentar: Tabellen redovisar de underliggande värdena till figur 4. Den visar andelen unga män (18–29 år), unga kvinnor (18–29 år), äldre män (30+ år), samt äldre kvinnor (30+ år) kvinnor som har bedömt ett antal framtidsscenarion mellan 6–10 på en elvgradig skala, där 0 står för 'Mycket dåligt förslag', 10 står för 'Mycket bra förslag' och 5 för 'Varken bra eller dåligt förslag'. Samtliga andelar är avrundade till en decimal. Tabellen redovisar även differensen mellan män och kvinnor inom respektive åldersgrupp, beräknad efter avrundning, samt antalet respondenter uppdelat på unga (18–29 år), övriga (30+ år) och totalt. *Frågan "Satsa på ett miljövänligt samhälle" formulerades fram till och med 2014 som "...även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt". I Valundersökningarna 2018 och 2022 ändrades formuleringen till "...även om det innebär sänkt materiell levnadsstandard".

Valforskningsprogrammet finns vid Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Sedan 1954 har vi genomfört empiriska studier av opinionsbildning, val och väljarbeteende och undersökt tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa demokratin.

Syftet med forskningen är bland annat att förklara varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör. Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati och gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Professor Henrik Ekengren Oscarsson leder det svenska Valforskningsprogrammet.

